Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 92 — Ljubljana, petek 23. aprila 1943-XXI — Cena cent. 80

Uprav.ništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljkim jutrom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Ponovni siloviti napadi vzdržani v žilavem odporu

Pohvala 1. bataljona 6. pešpolka (Trieste) — Bombardiranje petrolejskih naprav v Siriji

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil danes naslednje 1062. vojno poročilo:

Ponovne sovražnikove silovite napade, izvršene ob podpori nadmočnega topništva na južni tuniški fronti, so naše čete tudi včeraj vzdržale v žilavem odporu in s svojim dokazanim junaštvom.

V zelo trdovratni obrambi neke prednje postojanke naše bojne črte se je zlasti odlikoval prvi bataljon šestega pehotnega polka (Trieste), ki je pod poveljstvom kapitana Maria Politija iz Sulmone prizadejal ogromne žrtve napadajočim novozelandskim enotam.

Težki nemški bombniki so napadli središča vojaških stanovanj v sovražnem zaledju. Lovci so sestrelili 4 sovražna letala, dve pa so pokončala protiletalske baterije. V posrečeni nočni akciji so naša letala napadla in obstreljevala petrolejske naprave v Tripolisu v Siriji.

Junaštvo edinic Kr. mornarice

Operacijsko področje, 21. aprila s. Navzlic napadom letal, podmornic in min uspe naši mornarici vsak dan in vsako noč, da za ceno žrtev in izgub pripelje v Tunis potrebna sredstva za borbo. Borba postaja huda, sovražnik napada še bolj naše konvoje in jih skuša v zadnjem času prestreči tudi s pomorskimi sredstvi. Dogodek iz noči na 16. april je samo eden izmed mnogih, ki bodo nekega dne pričali o spretnosti in pogumu naših ladij v tej neprekinjeni borbi, v kateri se nahajajo od prvega dne vojne.

V noči na 16. april je neki naš konvoj plul proti Tunisu, dve torpedovki pa sta šli pred konvojem. Okrog 2. ure sta opazil sumljive obrise ladij, ki so plule proti konvoju. Torpedovki sta takoj spoznali dve sovražni supertorpedovki, tipa Jervis. Brez trenutka oklevanja sta naši ladji napadli, toda sovražnik je skušal nadaljevati pot proti konvoju, ki je bil njegov glavni cilj, in uiti torpedovkam. Ti sta mu pa odrezali pot in se mu približali na 2000 m ter otvorili ogenj. Tako se je pričela kratka, toda izredno huda borba v najmanjši razdalji. S prvo salvo z naše torpedovke je bila zadeta v polno ena sovražna edinica, toda tudi naša majhna ladja je bila takoj nato zadeta in se ni mogla več premakniti z mesta. Zaradi tega pa se ni prenehala boriti. Izkoristila je čas in sprožila svoje torpede ter streljala s topovi. Po nekaj minutah divjega streljanja, je bila torpedovka zadeta v sredino s torpedom, ki jo je dobesedno razklal. Prednji del se je takoj pogreznil, zadnji del pa je ostal še nekaj minut nad površino. Sovražnik sam je moral občudovati zadržanje mornarjev, ki so ostali na zadnjem delu ladje, kajti topovi na zadnjem delu so kar naprej streljali in vsi možje so bili na svojih borbenih mestih, dokler jih niso zagrnili valovi.

Druga torpedovka je med tem napadla drugo sovražno edinico. V kratki razdalji je sprožila salvo torpedov in ko ji videla, da se jim je sovražnik izmaknil, je zopet napadla in sprožila drugo salvo torpedov, ki pa niso zgrešili cilja. Sovražnik je takoj ugasnil reflekt. in prenehal streljati. Naša ladja, ki so jo med tem zadele granate, je pohitela na pomoč brodolomcem posestrine, sovražnik pa se je s trudom oddaljil proti Malti.

Angleži trdijo, da niso imeli nobene izgube v borbi. Trditev je kakor običajno lažna. Zadošča navedba dejstva, da sta sovražni ladji kljub odločni premoči opustili akcijo proti naši torpedovki, ki je reševala brodolomce s potopljene torpedovke. Obe sovražni ladji nista bili samo obe poškodovani, temveč je bila ena, verjetno tista, ki so jo zadeli torpedi, tako hudo poškodovana, da jo je morala druga vleči na varno. Ob prvem svitu zore so naša letala opazila obe sovražni ladji, ko sta počasi in trudoma pluli proti Malti. Vlečena ladja je bila obdana s plameni, ki so zavzeli kmalu velik obseg. Okrog 7. ure je bila goreča edinica prepuščena usodi in naši letalci so videli, kako se je druga edinica približala in vzela na krov vso posadko. Kmalu nato je nastala ogromna eksplozija, katero so slišali do sicilijske obale in ladja je izginila v valovih.

Neki naš brzi torpedni čoln, ki je kasneje prišel na kraj, je zajel razbitine, ki so bile nadaljnji nesporni dokaz o potopitvi. Naši lovci niso mogli slediti dogodku, trdijo pa, da je bila potopljena ladja za polovico večja od drugih in zato nikakor ni neverjetno, da je bila potopljena edinica večjega tipa, kakor so mogle ponoči oceniti naše ladje. S tem je ponovno dokazano, da pomeni vsak konvoj v Tunis lahko za naše ladje bitko, ki se prične v trenutku, ko se konvoj oddalji iz izhodiščnega pristanišča in se zaključi šele tedaj, ko konvoj odloži dragocen tovor v tuniških pristaniščih in se zopet vrne v oporišče v Domovini. V takih bitkah je bila naša mornarica že neštetokrat in s pomočjo drznega in uspešnega napada naših torpedov je tudi v navedenem primeru konvoj lahko nepoškodovan prispel v Tunis.

General Galbiati v Neaplju

Neapelj, 21. aprila, s. Šef glavnega stana Milice je danes obiskal baterijo »De Biase« 27. legije protiletalske Milice. Pregledal je oddelek in se razgovarjal z nekaterimi legionarji ter goreče pozdravil vse, omenjajoč žrtev centurijona Tuzzia in drugih legionarjev, ki so padli na postojankah v hudi borbi. Obisk se je zaključil z navdušeno manifestacijo legionarjev, ki so se strnili okrog šefa glavnega stana in mu izrazili svojo žilavost borcev in vso predanost Duceju. Nato je Eksc. Galbiati obiskal poveljništvo protiletalske obrambe in se prepričal o organizaciji ter popolni učinkovitosti obrambe.

Izmenjava vojnih ujetnikov preko Turčije

Smirna, 22. apr. s. Kakor je bilo najavljeno, se je izmenjava italijansko-angleških ujetnikov, ki se je pričela včeraj zjutraj v pristanišču Smirne, srečno zaključila. Delo je v redu poteklo ob prisotnosti celotne italijanske zajednice. Duh italijanskih ujetnikov, med katerimi je nekaj pohabljencev, je na višini. Izrazili so zadovoljstvo, ker se vračajo v Domovino, in ponos, da so se udeležili hudih bitk. Mornariški ataše pri italijanskem poslaništvu, ki je prišel v Smirno, in zaupnik fašijev sta razdelila okrepčila ujetnikom, ki so takoj, ko so stopili na italijanske ladje, manifestirali. Treba je podčrtati zanimanje in ljubeznivost civilnih in vojaških oblasti Turčije, ki so vse storile, da se je izkrcanje in vkrcanje izvedlo v največjem redu. Tudi turški Rdeči polmesec je daroval cigarete in slaščice. Danes ponoči bodo ladje odplule v namenjena pristanišča.

Duce je sprejel zastopnike bojevniških družin in družin s številnimi vojaki

Na praznik rojstva Rima je v njih počastil visokega rimskega duha junaštva in predanosti Domovini

Rim, 23. aprila s. Ob obletnici Ustanovitve Rima je Duce sprejel v Beneški palači ob prisotnosti ministra tajnika Stranke in ministra za ljudsko kulturo skupino zastopnikov bojevniških družin, ki so se posebno izhazale z rimskim duhom junaštva in predanosti Domovini, in skupino družinskih poglavarjev, ki imajo številne sinove pod orožjem.

Navzoči so bili ga. Natalija Venini Azzolini iz Milana, vdova imetnika zlate kolajne kapitana Corrada Veninija in mati imetnika zlate kolajne poročnika Giulia Veninija, ki je padel na grški fronti, princ Mario Ruspoli, oče podpolkovnika Marescottija in kapitana Costantina, oba borca iz vojne 1915—1918 in padla v Severni Afriki v sedanji vojni, svetnik Carlo di Cellere in Giulio Macchi di Cellere, strica poročnika Štefana Macchija di Cellere, ki je po povratku iz Argentine, da bi prostovoljno služil v vojni, padel v Severni Afriki, vodeč v napadu svoj tank; grof. Agostino Oddi Baglioni, oče poročnika Alessandra, ki je junaško padel na egiptski fronti, vdova in sin dalmatinskega mučenika Giovannija Sava; fašist Colono Angelo Antonio Aguzzoni iz Badie Polesine, oče 9 otrok, od teh 8 moških, ki so vsi pod orožjem; gospa Giulia Libravon Zanon iz Capa d'Arsegno, vojna vdova in mati 7 sinov, ki so vsi pod orožjem; fašist Ippolito Castrioni iz Milana, bojevnik iz vojne 1915/1918, občinski sluga, oče 7 sinov, ki so vsi pod orožjem; fašist železničar Acchile Forchini iz Rima, oče 10 otrok, od katerih je 7 pod orožjem, in fašist Oresto Oreste Zecca iz Milana, trgovec, oče 9 sinov, od teh 6 pod orožjem.

Navzoči so bili major Angelo Negri, inspektor federacije borbenih fašijev iz Milana, bojevnik, večkrat odlikovan za vojaško hrabrost, ki je izgubil 6 družinskih svojcev ob sovražnem letalskem napadu in je daroval Stranki 6 žimnic padlih svojcev, ter član Balille Antonio Cali iz Palerma, ki je bil štirikrat ranjen ob letalskem bombardiranju v katerem je njegov brat izgubil življenje, pa je prosil za puško, da bi streljal na Angleže.

Duce se je z vsemi dolgo in prisrčno razgovarjal.

*

Med zastopniki vojaških družin, ki jih je sprejel Duce je bil princ Mario Ruspoli, oče podpolkovnika Marescottija Ruspolija in kapitana Costantina. Marescotti Ruspoli se je udeležil vojne 1915-1918 in si zaslužil srebrno kolajno, 3 bronaste kolajne in napredovanje zaradi zaslug v vojni. Ob izbruhu vojne v Etiopiji je Marescotti odšel kot poveljnik eskadrona brzih voz v činu majorja. Ob pričetku sedanje vojne je odšel v Jugoslavijo kot poveljnik skupine polka »Genova Cavalleria«. L. 1941. je prosil, da bi prišel k padalcem, ter je postal poveljnik nekega bataljona. V juliju 1942. je odšel v Libijo z napadalnimi oddelki divizije »Folgore«. Mrzlica ga je tresla že več dni zaradi tren ran, ki jih je pred tem zadobil. Vedoč o bližnjem napadu na postojanke El Alameina, se je dvignil in ponovno inspiciral svoje može. Hodečega iz jarka v jarek, so ga sovražne prednje straže opazile in smrtno zadele z granato. Zadnje besede Marescottijaeve so bile: »Treba je vzdržati za vsako ceno, dečki.«

Dva dni nato se je 2 km od istega kraja žrtvoval tudi brat **Costantino Ruspoli**, ko je zagrabil za strojno puško in streljal na sovražnika, ki je obkrožil njegov oddelek. Costantino Ruspoli se je udeležil vojne 1915-1918 in je bil odlikovan za vojaško hrabrost.

Navzočna sta bila ob sprejemu grof Carlo di Cellere in grof Giulio Macchi di Cellere, strica poročnika tankovca **Stefana Macchia di Cellere**, ki je padel v decembru 1942 v Severni Afriki. Prečitajmo motivacijo za odlikovanje, ki mu je bilo podeljeno po smrti kot junaku: V tujini bivajoč Italijan se je vrnil prostovoljno v Italijo, da bi se uvrstil v Kr. vojsko. Zaprosil je in ugodeno mu je bilo, da je bil dodeljen nekemu oddelku v Severni Afriki. Kot poveljnik odreda tankov »M 41« je v borbi proti nadmočnim sovražnim silam vodil z drznostjo lastna sredstva v protinapadu in branil neko utrjeno postojanko pehote. Kljub izredno hudi reakciji sovražnika je ostal izven stolpiča, da bi bolje zadeval s svojim orožjem sovražne tanke, dokler ni padel smrtno zadet. Bil je svetli zgled ljubezni do domovine in vedrega junaštva. — Manten el Giofer, 14. 12. 1942-XXI. Sirtika.«

Stefano Macchi di Cellere se je nahajal ob napovedi vojne na delu v Južni Afriki. Čeprav ga je resno skrbelo, da ne bo spoznan za sposobnega vojaške službe zaradi močne kratkovidnosti, se je ukrcal s ponarejenimi potnimi listi in uspelo mu je prispeti po neskončnih dogodivščinah v Italijo.

Grof Agostino Oddi Baglioni iz Perrgie je oče junaškega poročnika **Alessandra Oddi Baglionija**, ki je padel v Egiptu 2. novembra 1942. Izhajal je iz ene izmed najslavnejših družin vojščakov in se je posvetil vojaštvu. Baglioniji so si pridobili velik sloves kondotierov. Omeniti je zlasti Malateste, ki je bil vojni tovariš Erazia Fortebraccia.

Alessandro Oddi Baglioni, letnik 1908, je vstopil v Stranko leta 1931. V naslednjih letih do vpoklica pod orožje, se je aktivno udejstoval v fašističnih organizacijah, zlasti v sportnih, in je bil sportni vodja GUFa v Perugiji in dodeljen osrednjemu tajništvu GUFa. Vodil je sekcijo »Bruno Mussolini«. Bil je osrednji inspektor FTN in tajnik FISIa.

Slava Giovannija Sava iz Spalata je znana. Savi so bili nadvse vneti patrioti ter so se vedno borili za bodočnast in vstajenje Spalata. Ko je izbruhnila etiopska vojna, se je Giovanni Savo kot prostovoljec uvrstil med Črne srajce 301. legije »Italijani v tujini« in se je boril v Somaliji. Od 1. junija 1941, ko so bili ustanovljeni borbeni fašiji v Spalatu, je bil zvezni podtajnik in poveljnik 1. akcijske eskadre spalatskega fašizma, tiste eskadre, ki ji je poveljeval Antonio Hofmann, prvi mučenec med fašisti iz Spalate. Vojni prostovljec Giovanni Savo je bil tudi zaupnik sekcije združenja vojnih prostovoljcev v Spalatu. V Stranko je bil vpisan od 1. junija 1919.

11. februarja leta 1942. ga je ob 11.45 na trgu Peristila v Spalatu zadela krogla iz revolverja komunista. 35 dni je trajalo njegovo mučeništvo, katerega je prestajal z vedro rimsko trdnostjo. 18. marca je mučenik umrl z imenom Duceja in Italije na ustnih. Vdovo je pri obisku spremljal štiriletni sin.

Major **Angelo Negri**, inspektor federacije borbenih fašijev iz Milana, je svetal dokaz žrtvovanja. Med zadnjim napadom na Milan je zvezni inspektor Angelo Negri, junaški bojevnik iz več vojen in večkrat odlikovan za vojaško hrabrost, izgubil 6 družinskih članov. Ob eksploziji ene izmed bomb je njegov nečak, vzgojen v dovršenem fašističnem ozračju vzklikal svojim: »Živela Italija! Zmagali bomo!« Takoj po pogrebu se je podal Angelo Negri na zvezno tajništvo in je s preprostostjo fašista in vojaka daroval 6 volnenih žimnic svojih umrlih svojcev, izgovarjajoč besede visokega patriotizma. Bilo je to 6 volnenih žimnic 6 padlih za domovino.

Dogodek člana Balille **Antonina Calija** iz Palerma, rojenega 1935, učenca 3. osnovnega razreda, je vreden zgodovine. Deček je med bombardiranjem Palerma v noči od 3. na 4. februar, čeprav je bil ranjen in je izgubil mnogo krvi, prosil za puško svojega brata Giuseppa, ki je bil tudi smrtno zadet, ter je z vso vnemo pomagal svojcem brez strahu. Ko ga je nato obiskal tajnik Stranke bolnišnici, je prosil za puško, da bi streljal na Angleže. To je v nekaj besedah dejanje, ki meče na nastajajoče generacije vzgojene v fašističnem ozračju luč najsvetlejše bodočnosti.

Angelo Aguzzoni iz Badie Polesine, 75-letni kolon, oče 9 otrok, od teh 8 moških, ki se nahajajo vsi pod orožjem: Gino, rojen l. 1903, Luigi, rojen l. 1904, Ugo, rojen l. 1907, Giovanni, rojen l. 1909, Carlo, rojen l. 1910, Giuseppe, rojen l. 1914, Antonio, rojen l. 1916 in Francesco, rojen l. 1918.

Giulia Libravon, vdova Zanon iz Campa d'Arsegno (Padova) je vojna vdova in mati 7 sinov, ki so vsi pod orožjem.

Ippolito Castioni iz Milana, rojen l. 1893., občinski sluga, bojevnik iz vojne 1915-18, je oče 7 sinov, ki so vsi pod orožjem.

Achille Forchini iz Rima, 66 let star, bivši vlakovodja na progi na severorimski železnici, je zdaj v pokoju in ima 10 otrok, od teh 7 moških, ki so vsi pod orožjem, 4 od teh so oženjeni.

Oreste Zecca iz Milana, rojen leta 1872., trgovec, je oče 9 otrok, od teh 6 moških, ki so vsi pod orožjem.

Na zgledu teh družin sloni resnično bodočnost Domovine.

Goreče proslave praznika dela po vsej Italiji

Proslave so bile v znamenju neomajne volje do zmage

Rim, 22. aprila, s. Ves narod je včeraj proslavil rojstvo Rima in praznik dela. Ob vnetem proizvajalnem udejstvovanju je Italija proslavila rojstvo Rima v vojnem ozračju, ki zaposluje vse energije in vse volje za dosego neizbežne zmage. Zmaga je zagotovljena z orožjem in neukrotljivo hrabrostjo naših junaških in slavnih Oboroženih sil, ki se žrtvujejo na bojiščih s prostovoljskim duhom, ki je temeljna osnova italijanskega vojaškega in civilnega življenja. V vseh mestih, v vseh podjetjih so tovariši pohabljenci in bojevniki, katere so določili zvezni tajniki v sporazumu s sindikalnimi organizacijami in nacionalnim zavodom za fašistično kulturo, spominjali delavce na socialne pridobitve, ki postavljajo fašistični režim na prvo mesto med vsemi državami sveta.

Dopolavori so organizirali predstave v čast invalidov pri delu in pohabljenih delavcev in bojevnikov. Ves dan so izročali častne znake pohabljencem dela, viteška odlikovanja za delo in zvezde za zasluge pri delu.

Družine delavcev-bojevnikov so obiskale fašistične obiskovalke in jim prinesle dokaze skrbnega zanimanja Stranke. Za vse manifestacije je bilo značilno navdušenje delovnega ljudstva, ki je hotelo znova potrditi Duceju svojo neomajno vero v zmago in svojo globoko hvaležnost za skrbstvo v prid italijanskih delavcev. Javna poslopja in zelo številne zasebne hiše so razobesile trobojnice za ves dan.

V Benetkah je bila med raznimi manifestacijami ob rojstvu Rima posebno pomenbna manifestacija v Dopolavoru Kraljevega arzenala, kjer je ob navzočnosti najvišjih predstavnikov hierarhov Vis. vojvode Genevski osebno izročil zvezde za zasluge pri delu nekemu preddelavcu v arzenalu, ki je dopolnil 40 let neprekinjenega dela. Ob rojstvu Rima je bila ustanovljena pri pokrajinskem tajništvu nacionalne fašistične ustanove zadrug v Benetkah, zadruga, ki bo pospeševala gojenje zdravilnih želišč.

V Cuneu je bilo rojstvo Rima ob navzočnosti zastopnika ministrstva za narodno vzgojo in vseh civilnih vojaških in cerkvenih hierarhov proslavljeno z drugo gorsko nagrado, izvirno in značilno manifestacijo, ki nagraja najtrše žrtve planincev zdravnikov, duhovnikov, učiteljev Balille, Malih Italijank, poljedelcev, pismonoš in mater. Gore prispevajo največ sinov za vojno in posebno zaslužne so matere iz gorskih predelov, ki so dale svoje sinove planinskim četam. Margherita Anfosso iz Valdierija je n. pr. mati 5 sinov, ki so vsi planinci. Dva sta padla, eden se pogreša. To ni samo v čast družini, temveč vsej pokrajini, ki se ponaša z največjim številom imetnikov zlatih kolajn.

V premogovnikih Murla in Siene je prefekt ob priliki 21. aprila izročil rojstne nagrade po 1.000 lir otrokom rudarjev.

Združenje pohabljencev in invalidov dela

Rim, 22. aprila s. Duce je na podlagi sporazumov med direktorijem PNF in ministrstvom za korporacije odredil, naj se ustanovi v svrho boljše in bolj skladne zaščite in podpore delojemalcev, invalidov dela, »Narodno združenje pohabljencev in invalidov dela«. Združenje, katerega bodo vodili zastopniki sindikalnih organizacij, nacionalni fašistični zavod za pomoč ob nesrečah pri delu in zastopstvo invalidov dela, bo važno sredstvo za bolj organično in totalitarno podpiranje te kategorije delavcev.

Prisega Esc. Scorze

Rim, 21. aprila. s. Eksc. Carlo Scorza je prisegel Vel. Kralju in Cesarju.

Tajnik Stranke poiožil lovorjeve vence na spomenike slavno padlih

Rim, 21. apr. s. Tajnik Stranke Carlo Scorza se je danes poklonil pred spomenikom padlih Kr. vojske, pred spominskimi ploščami padlih Kr. mornarice in Kr. letalstva in v svetišču padlih miličnikov. Položil je lovorjeve vence in se pomudil pred spomeniki v pobožni zbranosti. S tem resnim obredom je hotel tajnik PNF znova potrditi trdnost vezi, ki spajajo neločljivo Črne srajce in Oborožene sile, ko so vse duhovne in gmotne energije italijanskega naroda naperjene na obrambo vrhovnih pravic Domovine in Revolucije.

Italijansko-špansko prijateljstvo

Saragosa, 21. aprila, s. Semkaj je prispel in obiskal pokopališča v Španiji padlih Italijanov general Augusto Grassi, izredni komisar italijanske vlade za počaščenje padlih. Ob spremstvu šefa vojaške misije polkovnika Comevala in polkovnikov Arianija in Novale je obiskal pokopališče v Rangi in si ogledal dela za svetišče padlim, ki bo zgrajeno v Saragosi. General Grassi je nato prisostvoval izročitvi odlikovanj italijanske vlade nekaterim osebam, med njimi generalnemu kapitanu področja in civilnim ter vojaškim guvernerjem. Izročitev odlikovanj je potekla v ozračju resničnega tovarištva.

Miren dan na vzhodu

Samo krajevno bojno delovanje — Boljševiki izgubili 77 letal — Letalski napad na Aberdeen

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 22. apr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti je potekel dan ob krajevnem bojnem delovanju v splošnem mirno. Sovjeti so včeraj izgubili 77 letal, med temi 20 v letalskih bojih s finskimi lovci. Pogrešani sta dve nemški letali.

Pri ponovnih napadih lahkih nemških pomorskih oboroženih sil na sovjetski dovozni promet vzdolž kavkaške obale so bila potopljena tri sovražna vozila za preskrbo.

V zapadnem odseku tuniške fronte je lastna napadalna akcija dosegla zastavljene cilje. Sovražnik je utrpel težke izgube. Plen in število ujetnikov še nista ugotovljena.

Na južni fronti se je tudi včeraj razbil z najmočnejšim topniškim ognjem podprti sovražni napad ob nezlomljivem odporu nemških in italijanskih čet. Lastni protinapadi na raznih mestih fronte so imeli uspehe.

Letalstvo je preteklo noč uspešno napadalo sidrišča ladij v alžirskih lukah in izvedlo med drugim tudi napad na sovražni konvoj, v katerem je bila hudo zadeta večja tovorna ladja.

Ob obali Rokavskega preliva so nemški lovci brez lastnih izgub sestrelili 8 angleških letal, med njimi 6 bombnikov.

Oddelek težkih nemških bojnih letal je preteklo noč iz majhne višine metal rušilne in zažigalne bombe na pristaniško in mestno področje Aberdeena. Napad, ki je bil izveden v dveh valovih je povzročil znatno škodo po bombnih zadetkih na napravah, ki so važne za vojno v tem pomembnem pristaniščU za preskrbo. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča.

Zaradi dodatno ugotovljenih zadetkov, ki so jih dosegle enote nemške vojne mornarice na sovražna letala pri napadu na Stettin in Rostock v noči na 21. aprila, se je število sestreljenih sovražnih bombnikov povišalo na 39.

Dramatična borba za „Hudičev zob"

Berlin, 21. apr. Včerajšnji dan je bil v splošnem najbolj miren, kar so jih zabeležili na vzhodni fronti od začetka vojne. Na vsem ogromnem področju od Belega morja do severne obale Azovskega morja se ni zgodilo prav nič, razen da je sem pa tja prišlo do puškarjenja med izvidnicami ter do dvobojev obeh topništev. Tudi letalstvo je na obeh straneh ostalo mirno zaradi slabih vremenskih prilik.

Le na Kavkazu take tišine ni bilo. Tu so bili hudi spopadi zlasti južno od Novorosijska. Nemške in rumunske čete so odbile mnogo silovitih sovražnih napadov ter dovršile niz lastnih podjetij za zboljšanje obrambnih možnosti novorosijskega oporišča.

Prva teh lastnih akcij se je začela v zgodnjih popoldanskih urah ter je trajala vse do mraka. Privedla je do osvojitve neke višine, ki jo vojaški zemljevidi označujejo s pomembnim imenom »Hudičev zob«. To je nekaka skalnata utrdba, ki po svoji čudni obliki res spominja na orjaški zob. Sovjetske čete so se posluževale te postojanke zelo uspešno in so nemškim četam, oddaljenim komaj par kilometrov, prizadevale hudo škodo. Na »Hudičevem zobu« je bilo postavljeno nekolko sovražnih baterij. Streljale so nepretrgoma skoro ves teden in bruhale ogromne množine jekla na nasprotnika. Od sinoči pa so topovi izpremeili gospodarja ter bljujejo svojo ognjeno vsebino na sovjetske kolone, ki si trdovratno prizadevajo, najti najširšo točko v nemški obrambi, da bi si odprle pot na Novorosijsk.

Zadnja faza boja za osvojitev te višine je bila posebno huda. Oddelki nemških grenadirjev in rumunskih planincev, ki so šli v napad, so bili opetovano odbiti, preden se jim je končno posrečilo doseči vrh, kjer je prišlo nato do spopada moža proti možu in se je napadalcem posrečilo zlomiti sovražnikov odpor. Po končani bitki je jata sovjetskih letal ponovno preletela »Hudičev zob« ter iz neznatne višine s strojnicami obstreljeval nemško-rumunsko posadko. Naposled pa so se sovjetski letalci morali umakniti nemškim letalom. (Piccolo.)

V aprilu so Angleži izgubili nad Nemčijo 188 letal

Berlin, 22. apr. s. Angleško letalstvo je v noči na sredo, kakor se doznava iz pooblaščenega vira, izgubilo 31 večmotornih bombnikov. Poizkus sovražnega napada s severa na Berlin je naletel, kakor že v zapadni in severni Nemčiji, na močno obrambo. Razen nemških lovcev, ki so bili neutrudno sovražniku za petami, so na odličen način sodelovale protiletalske baterije nemškega letalstva. Angleško letalstvo je takoj včeraj sprejelo že osmi v tem mesecu hud udarec med svojimi nočnimi napadi na nemško ozemlje. Po ugotovitvah nemških oblasti se 188 sovražnih letal, po večini štirimotornih bombnikov, ni vrnilo na svoja oporišča s terorističnih napadov na Nemčijo. Več ko dve močni letalski skupini težkih bombnikov sta bili na ta način uničeni od nemške obrambe. K tako številni izgubi modernih letal se pridružuje še hujša izguba 1400 članov angleškega letalskega osebja.

Praznik dela v Ljubljani in pokrajini

Tiskovni urad Zveze fašijev sporoča:

Obletnico 21. aprila so praznovali delavci našega mesta in Ljubljanske pokrajine, pri čemer so slavnostne govore imeli govorniki, ki jih je poslala Zveza fašijev.

Slovenskim delavcem, ki jim je bil že predhodno razdeljen letak, v katerem so bila razložena načela in ugodnosti korporacijskega sistema, so potem posamezni govorniki razložili določbe, ki jih vsebuje delavska listina. Opozorili so jih na divje in škodljive razredne borbe, ki jih je v Italiji nadomestilo sodelovanje vseh kategorij delavstva in katerih pravice in dolžnosti so se spravile v sklad z najvišjo koristjo naroda. Po tem sodelovanju se skuša še vedno čim bolje uresničiti socialna pravičnost, za katere zmago v svetu se danes Italijani bojujejo.

V papirnici v Vevčah so delavci in nameščenci z živahno pozornostjo poslušali topli govor tovariša Petronija; v Vidmarjevi tovarni, kamor se je napotila tovarišica De Vecchi, ter v Tobačni tovarni, kjer je govoril tovariš Bottai, vojni pohabljenec, je poslušalstvo z živahnim zanimanjem sledilo govornikom. Pri ravnateljstvih tovarn so bile izročene v imenu Zveze brezplačne vstopnice za kinematograf Slogo, ki naj se razdele med najbolj zaslužne delavce.

Slovenskim železničarjem je govoril tovariš De Petris, dočim so v Logatcu, v Črnomlju, v Kočevju in v Novem mestu delavcem razložili pomen dneva njihovi nadzorniki okoliša. Na Grosupljem je govoril tovariš Ronchi.

Popoldne se je zvezni podtajnik Capurso v spremstvu Zaupnice ženskih fašijev in fašističnih žen napotil v vojaško bolnico, kjer se je pomenkoval z vrlimi bolniki ter jim je prinesel pozdrav in častitke fašistov iz prve črte.

Zvečer se je v Matici vršila predstava za italijanske dopolavoriste.

Proslava rojstva Rima v Nemški akademiji

Ljubljana, 22. aprila.

Lektorat Nemške akademije je priredil snoči v srebrni dvorani Uniona v proslavo praznika rojstva Rima predavanje svojega sotrudnika G. D. *Mantuanija* o temi: »Rojstni dan Rima — praznik dela«. Predavanju so prisostvovali poleg članov nemške kolonije in povabljenih gostov zastopniki oblasti, med njimi zastopnik Eksc. Visokega komisarja, zastopnik poveljnika XI. Armadnega zbora Zvezni podtajnik, predstavnik Italijanskega kulturnega instituta, nemški konzul i. dr. Predavanje je otvoril in gosta pozdravil vodja lektorata prof. dr. *Svoboda*.

G. D. Mantuani je v svojih izvajanjih označil edinstven pomen Rima za civilizacijo zapadnega človeštva, pomen, ki ga je večno mesto ohranilo skozi klasično dobo z nje vrhuncem v dobi imperija in skozi ves srednji vek do novejšega časa s sijajem in močjo rimske Cerkve. Znova ga je pridobilo v fašistični eri, ko je postal Rim zopet izhodišče novega svetovnopolitičnega, socialnega in kulturnega gibanja, kateremu je bilo predavanje v glavnem posvečeno: Fašizma. Predavatelj je razglabljal vzroke tega prvenstva Rima in je našel najmočnejši vzrok v individualnosti rimskega človeka, ki je vedno umel združiti notranjo svobodo z disciplino in podrejenostjo. G. D. Mantuani se je zlasti bavil s pravnim redom, ki ga je prinesel Rim in postavil z njim vzore civilizaciji in državni ureditvi vseh zapadnih narodov. V glavnem pa se je predavatelj bavil z novo rimsko t. j. fašistično doktrino o delu kot smotru in smislu človeškega življenja, kot največjem merilu socialne vrednosti. Predavatelj je svoje filozofsko utemeljevanje fašističnega pojmovanja dela podprl z mnogimi citati iz Ducejevih govorov in spisov. Ob koncu svojih izvajanj je izrazil prepričanje o zmagi fašistične doktrine in zmagi v sedanjem zgodovinskem boju za novo ureditev sveta na podlagi pravične razdelitve dela in dobrin, kakor jo hoče Fašizem.

Navzočni dostojanstveniki so predavatelju čestitali k njegovim izvajanjem.

Najnovejša „odkritja" angleške propagande

Zopetno oboroževanje Nemčije se je začelo že dve leti po sklenitvi versajskega miru

Berlin, 18. apr. s. Znano je, da je ena izmed glavnih trditev britanske propagande naslednja: Ako bi Hitler ne bil prevzel oblasti v svoje roke, bi se prav zanesljivo lahko izognili novemu svetovnemu konfliktu. Že prve mesece 1933 je bilo očitno, da bo tretji rajh poskusil po vsi sili uresničiti načrt ozemeljskega razširjenja, ki ga Viljemova Nemčija ni mogla uresničiti. Vodja tretjega rajha si je od vsega začetka zagotovil sredstva za rešitev kakršnih koli problemov najprej po politični in diplomatski, potem pa po vojni poti. Ta sredstva so bila na novo organizirana in v ta namen so bile mobilizirane vse duhovne in materialne sile bojevitega naroda. Zaradi tega je tretji rajh že v nekaj letih postal najmočnejša vojaška sila na celini in se je lahko vrgel na reševanje vseh vprašanj, ki jih je Hitler napovedal v svoji knjigi »Moja borba«.

Prav tako je znano, da je ta trditev britanske propagande dosegla med to vojno najbolj čudne razvoje, zlasti od tedaj dalje, ko je bilo treba najti splošno opravičilo v pogledu odgovornosti za ta konflikt. Na vsaki konferenci, od one, iz katere je izšla atlantska listina, pa do skrivnostnih sestankov v Kremlju in Afriki, je bila navedena trditev vodilni motiv vseh sklepov in s tem tudi vojnih in mirovnih ciljev »združenih narodov«.

Prvi in glavni vojni cilj je uničenje tretjega rajha in popolna razorožitev nemškega naroda. In sedaj ista propaganda objavlja, kakor da bi s tem postavljala bog ve kakšno odkritje, da se je prvo oboroževanje Nemčije začelo že dve leti po versajskem miru, torej še pred ustanovitvijo narodnosocialistične stranke, ko so bili na čelu rajha še demokrati, socialni demokrati in morda celo še kak čisti komunist.

To »odkritje« je naparvil sam inž. Karel Waninger, šef topniškega odseka ene izmed največjih nemških tvornic orožja (Reinmetall), ki je na nekem zelo zanimivem sestanku pred dvema dnevoma v Berlinu (v prostorih družbe in pod pokroviteljstvom ministra za orožje in strelivo dr. Speera), govoreč o prvih povojnih letih, dejal med drugim:

»Zlasti zanimivo je bilo obnovitveno delo takoj po veliki katastrofi, ki je zadela našo državo. Rešili smo, kar je bilo mogoče rešiti, ko smo prenesli najdragocenejše stroje v srednje Nemčijo. ‚Reinmetall' je bila prva tvrdka, ki ji je medzavezniška vojaška komisija za nadzorstvo izdala dovoljenje, da sme izdelovati topove za nemško vojsko. Proizvodnja je bila tedaj seveda zelo omejena. Od nekaterih vrst topov smo na primer smeli izdelati na leto največ štiri (pravim dobesedno: štiri) topove na leto, od drugih pa šest do osem. Zlasti so medzavezniški ukrepi prizadeli protiletalsko topništvo. Topov kalibra 105 mm smo smeli zgradili samo po enega vsaka tri leta, kalibra 88 mm samo enega vsaki dve leti, kalibra 76,4 mm pa samo enega vsakih 50 let.

To niso izmišljotine, temveč povsem izkazani podatki. Razumljivo je zato bilo, da se je država skušala izogniti tem absurdnim omejitvam. Tako je tvrdka ‚Reinmetall' na pobudo splošnega mornariškega ravnateljstva ustanovila poseben urad za vojaško proizvodnjo, skrit pod naslovom ‚Urad za izdelovanje železniških vozov', katerega sedež je bil v Berlinu. Pol leta nato se je zaradi neke anonimne ovadbe pojavila medzavezniška komisija, ki pa ni mogla ničesar ugotoviti ker je bil urad tako spretno prikrit. Vendar pa se je urad takoj preselil v Düsseldorf in kasneje v Unterlues na Lüneburgerheide. Tu sta se mu pridružila dva nova odseka, eden za vojsko, drugi za mornarico. Sestanki naših graditeljev z voditelji tvrdke so bili za nas vedno zvezani s težavami. Eden izmed takšnih sestankov se je moral vršiti celo v zaporih v Düsseldorfu, kamor so Francozi zaprli dva člana upravnega sveta.'

Šele poleti 1925 je bilo mogoče ‚uradno' otvoriti prvo tvornico topov, iz katere so v naslednjih letih izšle mogočne baterije tako imenovanih ‚žepnih' križark in križark ‚Leipzig' in ‚Nurnberg'. Druge tvornice so bile otvorjene kasneje in leta 1933, ko je narodni socializem prevzel oblast, je tvrdka Reinmetall' že izdelovala topove in drugo vojno gradivo tudi za inozemstvo, kakor na primer za Afganistan, Argentino, Bolgarijo, Estonsko, Grčijo, Nizozemsko, Rumunijo, San Salvador in Turčijo.

Govoreč nato o delovanju tvrdke ‚Reinmetall' v zadnjih letih, je Waninger med drugim omenil izdelovanje mogočnih protitankovskih topov, o čemer je osebno poročal Hitlerju dne 3. januarja tega leta. Navzoča sta bila tudi min. Speer in predsednik komisije za oboroževanje prof. Müller. Bili smo prepričani, da bomo Hitlerju poročali o povsem novih stvareh, namesto tega pa smo s presenečenjem spoznali, da mu je bilo že vse znano, tudi nekatere tehnične podrobnosti. Prav za prav bi ne smeli biti presenečeni, saj je znano, da se Hitler zanima za vojaške zadeve do vseh podrobnosti in da so ga zaradi njegovega znanja na tem področju občudovali tudi največji strokovnjaki.«

Zaradi teh izjav je britanska propaganda vrgla v svet obtožbo, da se je oboroževanje Nemčije začelo že leta 1921. Seveda po angleškem mnenju bi bil smel rajh izdelati po en top kalibra 76,4 mm vsakih 50 let, da bi tako britansko letalstvo lahko kadar koli porušilo nemška mesta, ne da bi pri tem izgubilo niti eno samo letalo ... (Il Piccolo.)

Izšel je novi roman DK:
„Prišlo je deževje"

Prodaja mesa na odrezek G

Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 24. t. m. potrošniki lahko dobili za Veliko noč pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »G« navadnih živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani:

150 gramov svežega mesa,
50 gramov prek. govejega mesa in
100 gramov krvavic.

Cena prekajenemu mesu bo 25 lir za kilogram.

Sovražnikove bedastoče

Rim, 21. aprila, s. Današnje poročilo sovražnih bedastoč javlja: **London** — »Daily Sketch« zagotavlja, da naj bi bile italijanske oblasti že razdelile brošure vsem hišnim lastnikom, v katerih naj bi bila pravila v primeru invazije. List zatrjuje, da je dobil nekaj izvlečkov iz te brošure in navaja naslednje: Državljani v zavzetih predelih se ne smejo boriti posamezno in tudi tvoriti oborožene skupine, temveč pokazati vso vljudnost sovražniku, ne da bi mu pomagali. Moški državljani store najbolje, če ostanejo v hišah in pustijo iziti ženske, ki lahko navdahnejo vljudnost in boljše ravnanje invazijskim četam. Ženske in otroci naj se obračajo vsekakor do sovražnih vojakov, da dobe hrano tudi zato, ker bo ta hrana na ta način odvzeta sovražniku.

Bolgarski konzul v Tirani umrl

Tirana, 21. aprila. s. V Tirani so svečano pokopali generalnega konzula Bolgarije Panajota Popova, ki je v ponedeljek po kratki bolezni umrl. Krsto so peljali ob spremstvu stotnije in zastopnika kraljevega namestnika ter vrhovnega poveljnika Oboroženih Sil v Albaniji in številnih zastopnikov civilnih in vojaških oblasti po glavnih mestnih ulicah do bolgarskega konzulata. Od tod bodo truplo prepeljali v Sofijo, kjer bo pokopano.

Sodobno gospodarstvo Nemčije

Rim, 20. aprila. s. V nacionalnem zavodu za fašistično kulturo je dr. Guido Carli govoril o gospodarskem sestavu Nemčije. Predavanje je bilo v okviru cikla o italijanski in nemški omiki, katerega je letos organiziralo predsedništvo zavoda. Govornik je prikazal nekatere sestavne spremembe nemške gospodarske organizacije v procesu prilagajanja zahtevam vojne. Opisal je načela, po katerih je nemška politika uredila cene in nadzorstvo nad cenami. Omenil je nekatere posledice, ki so nastale le zaradi opustitve funkcije tržnih cen in poudaril, da javna uprava vedno bolj posega v gospodarski proces.

Potopitve anglosaškega brodovja presegajo novogradnje

Buenos Aires, 22. apr. s. Ameriški poslanec Tauman je danes poudaril, da je bilo lani potopljenega za približno 12 milijonov ton zavezniškega trgovinskega brodovja, to je več kot celotna tonaža, ki sta jo zgradili leta 1942. Amerika in Anglija.

Nad Dansko sestreljenih 21 anglosaških letal

Kodanj, 22. aprila. s. V noči na sredo so letela angleška in ameriška letala nad danskim ozemljem. Alarm je bil v mnogih krajih, kamor so padle zažigalne in eksplozivne bombe in povzročile škodo zlasti na kmetijah. Ena ženska je bila ubita. Sestreljenih je bilo 21 angloameriških letal.

Vloga levičarskih krščanskih socialcev in bivših Sokolov v komunistični OF

Najtežje stališče so v t. zv. »Osvobodilni fronti« od nekdaj imeli oni, ki so se ji pridružili, smatrajoč jo pod vplivom komunistične propagande za nekako vsenarodno organizacijo. Morali so takoj po svojem usodnem koraku ugotoviti, da je »osvoboditev« samo plašč, pod katerim se skriva zloglasna kominterna. Poleg posameznikov, ki so odšli v vrste OF na lastno pest ter se nepremišljeno izpostavili največji nevarnosti, sta tudi dve skupini prestopili na stran kominterne: levičarsko krilo krščanskih socialcev in levičarski disidenti Sokola.

Komunisti so sprejeli ti dve skupini z veseljem, saj sta jim omogočili maskirati izključno komunistični značaj OF ter jim olajšali prikazovanje OF in partizanstva kot nekakega vsenarodnega pokreta. Seveda ta taktika ni zrasla na zelniku domačega komunističnega vodstva OF, marveč se je tudi to zgodilo po navodilih kominterne. Slednja je pri tem upoštevala naslednje preudarke:

Komunistov je v Sloveniji tako zelo malo, da bi brez pomoči drugih elementov ne mogli izvrševati prav nikakršnih akcij. Ukaz kominterne pa je bil, da se mora na vsak način inscenirati partizanska akcija na slovenskih tleh. Naivno so namreč računali, da bi bilo mogoče na ta način vezati večje število osnih čet, ki zato ne bi mogle biti uporabljene na vzhodni fronti. Drugi, toda skrbno prikrivani cilj pa je bil, pahniti prebivalstvo v čim večjo nesrečo in čim večjo zmedo, ter ga tako narediti za čim bolj dostopnega za komunistične načrte. Za vse to so bili slovenski komunisti sami mnogo prešibki in so nujno potrebovali pomoči iz nekomunističnih vrst. Zato je komunistično vodstvo OF od časa do časa napelo narodne strune, da bi potolažilo nekomunistične bojevnike v svojih vrstah in po možnosti pridobilo še nove, istočasno pa tudi javnosti natreslo peska v oči, da bi na partizansko početje gledala bolj dobrohotno, ne vedoč, da se za vsem skriva kopito kominterne.

Vendar so bistrejši ljudje kmalu opazili to nepošteno igro. Težko si je predstavljati strahotno razočaranje in obup onih, ki so z naivnim zaupanjem prišli k partizanom, pa so spoznali, da so se znašli v družbi protinarodnih in moralno pokvarjenih ljudi, ki so si omadeževali roke s krvjo svojih rojakov, s pokoli in poboji otrok, žena in starcev. Ti zapeljanci so morali molčati h komunističnemu divjanju, gledati grozote, katere je zapovedovalo vodstvo svojim podrejenim organom, določenim za ta nečloveški posel. Mnogi znaki pričajo, da nesrečni zapeljanci niso vsi molčali in da jim je mnogim prekipelo ogorčenje. Toda dosegli niso drugega, kakor da so sami morali leči na mučilno klop. Njihova razmrcvarjena trupla so bila pometana v jame.

Levičarski krščanski socialci in levičarski sokolski disidenti, ki so se pridružili partizanom kot skupini, so bili sprva nekoliko na boljšem, kajti kominterna jih je potrebovala za vabo, na katero naj bi se vlovilo še več preprostih ljudi iz vrst krščanskih socialcev in bivših Sokolov, da bi kominterna lahko pri svoji agitaciji kazala na nje, češ: saj vendar nismo proti veri in družini, ako pristopajo k nam verni katoličani in izraziti nacionalisti. Vodstvo OF, ki je zelo podrejen organ kominterne, je moralo prenašati prisotnost dveh tujih teles v svoji organizaciji. Nadejalo se je, da se bodo ideološko tuji živliti s časom prenačili komunistom, bodisi zlepa ali zgrda, dobro vedoč, da med komunizmom in med onimi, ki jih smatra kominterna za tujce, ni možno zlitje. Možno je edino premirje, katerega trajanje je odvisno od kominterne in ki tudi samo kominterni koristi. Na dani znak bi potem takoj prišlo do ukinitve premirja in do brezobzirne »likvidacije zaveznikov«, kakor glasila in uradno izrazoslovje OF evfemistično imenujejo »čiščenje« svojih vrst z umori in poboji.

Vsakomur je jasno, da so boljševiki danes v silnih težkočah zaradi svoje ponesrečene zimske ofenzive. Da se jim pomaga, je kominterna odredila obnovo akcij in neredov, ki naj bi zaposlili čete Osi na Balkanu, da ne bi mogle poseči v borbo na vzhodu. Toda tudi to pot je glavni cilj oni drugi, ki smo ga že omenili. Neredi in poboji naj omajejo in spodkopljejo vse družbene in družinske vezi v slovenskem ljudstvu, da bi postalo sprejemljivo za boljševizacijo, kadar bi kominterna smatrala za primerno, da odkrito stopi pred javnost s svojim pravim načrtom. Za to priliko komunistično vodstvo še trpi omenjeni dve nekomunistični skupini, da bi svoje početje lahko označilo kot izraz volje slovenskih ljudskih množic.

Vloga krščanskih socialcev in disidentskih bivših Sokolov v OF torej ni zavidanja vredna. Podobni so onemu zamorskemu sužnju, ki mu brezobzirno ukažejo oditi s pozornice, brž ko je opravil svojo dolžnost. Sreča pa bo zanje, ako bo zamorec to pot lahko preprosto odšel, kajti po dosedanjih izkušnjah pri OF enostavni odhod ni tako lahak. Marsikdo se bo moral o tem prepričati bolj učinkovito in občutno, kakor bi mu bilo ljubo. Ta usoda je »zaveznikom« že dolgo določena in vodstvo svojih namer niti posebno ne skriva. Ako »zavezniki« niso gluhi in slepi, se morali že često slišati in videti napovedi in jasna namigovanja o svojem neizogibnem in žalostnem koncu.

Gospodarstvo

Ameriški gospodarski interesi v Iraku

Ob priliki razširjenja ameriškega vplivnega področja na Sirijo in Libanon objavlja »Südost Echo« zanimiv članek o angleških in ameriških interesih na področju ležišč mineralnega olja v Bližnjem vzhodu. Leta 1916., ko ni bil še znan obseg ležišč mineralnega olja pri Mosulu, je bila Anglija pripravljena prepustiti Mosul skupaj s Sirijo Franciji. Ko pa so angleški interesenti pozneje spoznali pomen teh ležišč, je šele po dolgih pogajanjih prišlo do sporazuma, v katerem se je Francija zadovoljila z udeležbo 25% pri družbi za izkoriščanje mosulskih ležišč olja. Danes, ko so znane razvojne možnosti tega področja mineralnega olja, pa Američanov ne bo tako lahko izriniti.

Leta 1932. so, kakor znano, pričeli graditi cevovod iz Kirkuka pri Mosulu do Sredozemskega morja. Od Kirkuka do Hadita je bil v dolžini 260 km speljan dvojni vod, od Hadita pa vodi en vod preko Sirije v Tripoli (612 km), drugi pa preko Palestine v Haifo (747 km). Glede na velike višinske razlike je na vsakih 80 do 100 km postavljena posebna postaja sesalk. Cevovod je dograjen leta 1934. in tri leta kasneje je bil izkoriščen v polni kapaciteti, to je 4.3 milijona ton. Gradnja tega cevovoda je šele omogočila proizvodnjo petroleja v mosulskem področju, ki so ga odkrili leta 1917. nemški geologi, kar je nedavno v zanimivi knjigi opisal rudarski svetnik g. Seidl. Po vojni je bila udeležba nemškega kapitala izključena in so bile vse koncesije prenešena na družbo »Iraq Petroleum Co.«.

Proizvodnja, ki je znašala leta 1933 0.1 milijon ton, se je gibala od leta 1936 naprej na višini preko 4 milijone ton. Sedanja vojna pa je povzročila občutno nazadovanje proizvodnje, zlasti po zlomu Francije, ko so Angleži sami prekinili cevovod preko Sirije. Leta 1940 je dosegla proizvodnja še 3.6 milijona ton, naslednje leto je padla na 1.4 milijone ton in lani na 1.2 milijona ton.

Angleški kapital, ki je imel leta 1938 še polovico delnic družbe »Iraq Petroleum Co.« se je v zadnjih letih deloma umaknil ameriškemu kapitalu. Udeležba družbe Anglo Iranian Oil Co. (23.75%) sta odkupili Standard Oil Co. of California in Texas Co. Tudi skupina Schell, ki je imela enak delež 23.75%, je del svojega paketa delnic odstopila ameriškim družbam, ki imajo sedaj skupaj s staro udeležbo družbe Standard Oil Co. of New Jersey (23.75%) absolutno večino.

Podoben je razvoj tudi v Egiptu, kjer je bil do leta 1938 v petrolejski proizvodnji udeležen izključno angleški kapital (skupina Schell). Nafto črpajo v jugozapadnih obrobnih področjih sueškega zaliva, od leta 1938 pa zlasti pri Ras Garibu ob zapadni obali Sueškega zaliva, kjer je bilo odkrito bogato ležišče nafte. Proizvodnja, ki je leta 1931 narasla na 230.000 ton, je naslednji leti padla na 150.000 ton, od tedaj pa se je naglo dvigala in znaša sedaj okrog 1 milijon ton. Od leta 1938 naprej se kaže tudi živahno zanimanje ameriškega kapitala v petrolejski proizvodnji Egipta. Od tega leta naprej so Američani pridobili 611 koncesij za vrtanje sond na področju 61.900 kv. km. Od početka pa imajo Američani večino pri družbah za izkoriščanje petrolejskih ležišč na Bahreinskih otokih v Perzijskem zalivu in so tudi udeleženi pri izkorščanju ležišč v Iranu.

Gospodarske vesti

= **Kontrola tekstilne proizvodnje in potrošnje.** Medministrski odbor za oskrbo je te dni odobril ukrepe za kontrolo proizvodnje in potrošnje testilnega blaga. V ta namen bo ustanovljenih 5 kontrolnih uradov za tekstilno industrijo, in sicer za volno, bombaž, svilo, pleteni'ne in konfekcijo. Ti kontrolni uradi bodo priključeni pristojnim konfederacijam in bodo imeli nalogo nadzirati celotno proizvodnjo za vojsko, za izvoz in za dirigirano civilno potrošnjo od surovine preko predelave, veletrgovine in detajlne trgovine do potrošnika. Konfederacija tekstilnih industrijcev bo nadzirala pot' dobave surovin do prodaje veletrgovini, konfederacija tekstilnih trgovcev od veletrgovca do potrošnika. Ves kontrolni aparat bo urejen izključno v okviru korporacijskih organov in ne bodo nastali novi birokratski organi. Vrh tega je predvidena nova ureditev oskrbe detajlnih trgovcev preko pooblaščenih grosistov. Ta organizacija bo imela za posledico zmanjšanje števila tekstilnih veletrgovin, med katerimi je itak mnogo obratov, ki so svoje obratovanje praktično ustavili. Računati je, da bo v 95 pokrajinah Italije pooblaščenih za oskrbo detajlnih trgovin 1200 tekstilnih veletrgovin, kar pomeni skrčenje števila tekstilnih veletrgovin za 50%, pri čemer pa bodo, kakor rečeno, izločeni predvsem obrati, ki praktično ne poslujejo več, ali pa obrati, ki so priključeni obstoječim detajlnim trgovinam. Koncentracija oskrbe detajlnih trgovin, ki je potrebna zaradi kontrole, zaradi tega ne bo imela nezaželenih posledic za tekstilno veletrgovino. Število detajlnih tekstilnih obratov, ki jih je v Italiji okrog 50.000, ne bo zmanjšano.

= **Sladkor iz Protektorata.** Kakor poročajo nemški listi, so tvornice sladkorja v češkomoravskem protektoratu ponudile Italiji večje količine sladkorja iz lanske sladkorne kampanje. Italija je ponudbo sprejela in so dobave že v teku. Glede na sprejetje te ponudbe ne bodo tvornice v Protektoratu drugam prodajale preostalega sladkorja.

= **Gospodarske vesti iz Hrvatske.** Zagrebška Mestna hranilnica, ki spada med največje denarne zavode na Hrvatskem, je v preteklem letu zabeležila čisti dobiček 4.04 milijona kun. Ob koncu leta so znašale hranilne vloge 843 milijonov kun. — Državni viresijski zavod, ki je na Hrvatskem prevzel posle bivše Državne hipotekarne banke, je za preteklo leto zabeležil čisti dobiček 10.9 miljona kun, medtem ko je izkazovala bilanca za prejšnje leto izgubo 1.87 miljona kun. — V zagrebški trgovinski register je bila vpisana Hrvatska kovinska tvornica d. d. z glavnico 10 milijonov kun. Družba, pri kateri je udeležen nemški kapital, ima v načrtu proizvodnjo strojev, letal in delov za letala. — Hrvatska banka d. d. v Zagrebu je pri glavnici 20 milijonov kun v preteklem letu zabeležila čisti dobiček 380.000 kun (prejšnje leto 2.9 miljona kun). — V Mitrovici gradi družba »Sladorana d. d.« novo tvornico sladkorja, ki bo imela kapaciteto 100 vagonov sladkorja na leto in bo letos jesenі že pričela obratovati. Drugo tako tvornico bo družba zgradila v Županiji, kjer so odkupili potrebna zemljišča.

= **Japonska je ustavila proizvodnjo zlata.** Zedinjene države so lani v decembru ustavile obratovanje rudnikov zlate rude, da na ta način osvobodijo rudarsko delavstvo za delo v drugih rudnikih. Tudi v Avstraliji so lani v jeseni ustavili proizvodnjo zlatih rudnikov v korist ostale rudarske proizvodnje. Letos je sledila s sličnimi ukrepi tudi Južna Afrika. Kakor je bilo pričakovati, je sedaj ustavila proizvodnjo zlata tudi Japonska, ki bo delavstvo zlatih rudnikov uporabila v drugih rudnikih za vojno važne kovinske rude. Japonski komentarji navajajo v tej zvezi, da je docela odpadla japonska zunanja trgovina z deželami, ki jim je treba blago deloma plačati v zlatu (to velja zlasti za promet z Zedinjenimi državami). Japonski jen, ki je bil prvotno vključen v funtov valutni blok, pozneje pa naslonjen na dolar, je danes samostojna valuta. Jen je vrhu tega postal središče novega bloka vzhodnoazijskih valut. Glede na razvoj Japonski ni več treba večati zlate rezerve. Proizvodnja zlata se je na Japonskem v zadnjih letih znatno povečala in je leta 1938. dosegla 51.300 kg, nasproti 25.900 kg v letu 1933. in 12.100 kg v letu 1913. Z ustavitvijo dela v zlatih rudnikih pa se ne bo docela ustavila proizvodnja zlata na Japonskem, ker bo še vedno izločevala proizvodnjo zlata iz bakra in drugih kovin. Kovinske rude, ki jih kopljejo na Japonskem, vsebujejo poleg srebra razmeroma znatne količine zlata.

= **Valorizacija madžarskih zavarovanj iz dobe pred novo svetovno vojno.** Po končani inflaciji, ki je sledila prvi svetovni vojni, je Madžarska leta 1928. valorizirala predvojna zavarovanja z zneskom 5% in z zagotovilom, da bo Poštna hranilnica, ki je to akcijo vodila, izplačala imetnikom zavarovanj nadaljno kvoto potem, ko bo izvršena valorizacija madžarskega vojnega posojila, in sicer v enakem obsegu, kakor se bo z valorizacijo vojnih posojil povečala vrednost starih premijskih rezerv pri zavarovalnicah. Na valorizacijo vojnih posojil pa je bilo treba čakati še štirinajst let. Ta valorizacija je bila namreč izvedena lani ob koncu leta. Sedaj bodo na Madžarskem imetniki zavarovanj iz dobe pred novo svetovno vojno prejeli še dodatno kvoto.

= **Ameriški državni dolg.** S posebnim zakonom je bila nedavno najvišja dopustna meja za državno zadolžitev v Zedinjenih državah ponovno zvišana od 125 na 210 milijard dolarjev (pred izbruhom sedanje vojne je znašal ameriški državni dolg 30 milijard). Ameriško zakladno ministrstvo pripravlja sedaj obsežno propagandno akcijo za vpisovanje novih državnih posojil, ker je predvidena za april emisija državnih posojil v višini 13 milijard dolarjev, od česar naj bi se z javno emisijo vpisalo 8 milijard. Za bodoče računajo, da bo treba vsako četrtletje emisirati 25 milijard dolarjev, kar pa bo izvedljivo le tedaj, če bodo obenem izdani ukrepi za omejitev potrošnje in dirigiranje presežka kupne moči v naložbo državnih papirjev.

= **Vprašanje argentinsko-čilske carinske unije.** Razvoj v zadnjih mesecih kaže, da so južnoameriške države, odkar so Zedinjene države stopile v vojno, vedno bolj navezane na samopomoč. Južnoameriške države, ki so doslej malo industrializirane in so industrijske izdelke uvažale iz drugod (iz Severne Amerike) občutijo danes pomanjkanje industrijskih izdelkov, ki jih Zedinjene države ne morejo dobavljati. V tem pogledu je značilen najnovejši korak Argentine, ki je ponudila Čileju ustanovitev carinske unije za skupno reševanje važnih gospodarskih vprašanj. Dne 8. aprila t. l. je čilski zunanji minister ob priliki podpisa argentinsko-čilskih dogovorov glede civilnega zračnega prometa izjavil pripravljenost, pogajati se s čilsko vlado o pogojih za ustanovitev carinske unije. Ob tej priliki je čilski poslanik povdaril, da sta si obe državi pred 130 leti skupno izvojevali svobodo in da si morata sedaj skupno izvojevati gospodarsko neodvisnost z lastnimi sredstvi in na lastni zemlji. Iz komentarjev, ki so bili objavljeni k temu vprašanju, je razvidno, da lahko Čile nudi Argentiniji premog, železo in baker, Argentina pa Čileju kmetijske proizvode. Vse kaže, da se pripravlja med državami Južne Amerike pod silo današnjih razmer tesno gospodarsko sodelovanje.

Zaplemba imovine štirih upornikov

Zaplenja se vsa premična in nepremična imovina brez izjeme, lastnina upornikov **Gruma** Jožefa, pok. Antona in pok. Šušteršič Marije roj. 23. marca 1921. v Dol. Brezovici št. 4, trgovca **Petriča Antona**, živ. Franca in Marije Koriš, roj. 5. oktobra 1918 v Kamniku pri Preserju št. 5, kmetovalca **Rodelja** Josipa, pok. Josipa in pok. Marije Piskar, roj. 11. avgusta 1906 v Preserju št. 8, bivajočega tamkaj in pogodbenega zdravnika dr. **Jenka** Andreja, pok. Franceta in pok. Hafner Marije, roj. dne 13. novembra 1884 v Lipici pri Škofji Loki in bivajočega v Dev. Mariji v Polju-Vevče št. 108. Imovina se zaplenja v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v ljubljanski oblasti.

Pozivajo se po čl. 7. in v izogib kazenskih odredb po čl. 8. z dne 6. novembra 1942-XXI. št. 201 vsi morebitni imetniki premičnin, po katerem koli naslovu in dolžniki omenjenih upornikov naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7-II, stvari ki jih imajo in dolgove, katere mu dolgujejo s prepovedjo vrniti njim ali drugim, stvari ali dolgovane zneske tudi le deloma plačati. Ta odločba je takoj izvršna in je objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino št. 30 z dne 14. aprila 1943-XXI.

Izgubljena angleška podmornica

Lizbona, 21. aprila. s. Angleška admiraliteta javlja, da se ni vrnila ob določenem času podmornica »Thunderbold« in velja zaradi tega za izgubljeno.

Rihard Jakopič

Slov. upodabljajoča umetnost je izgubila svojega reprezentanta. Osrednje osebnosti našega umetniškega življenja v zadnjih štiridesetih letih, mojstra Riharda Jakopiča ni več. Njegova roka je za vedno odložila čopič, ki je s tolikim uspehom poveličeval lepoto, sijaj in barvitost narave, veličastvo vsega stvarstva. Po kratkem presledku je sledil Ivanu Vavpotiču njegov starejši prijatelj in tovariš izza mladostnih let slovenske Moderne, Ažbetov učenec, vodilni slikar impresionistične generacije, redni član Akademije znanosti in umetnosti Rihard Jakopič.

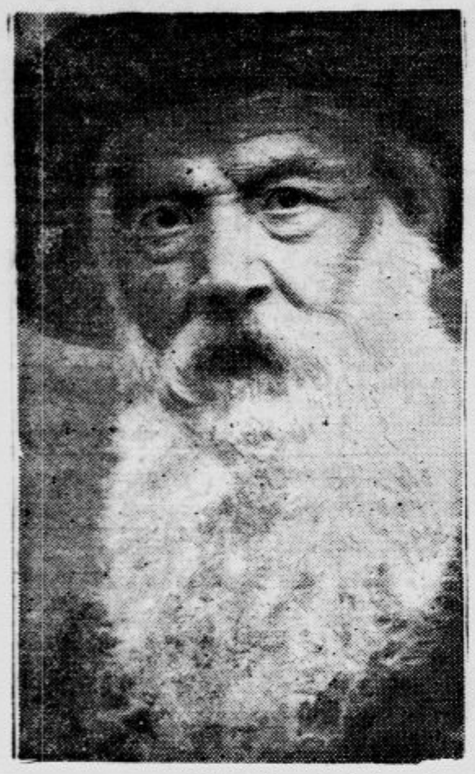

Smrt se mu je bližala že nekaj časa. Potihoma je hodila krog njega; častitljivi starec s tisto dolgo leonardovsko brado, ki je dajala njegovemu obličju izraz preroka, vidca in modreca, jo je morda podzavestno slišal in se ni bal njene bližine. Že nekaj tednov so prihajali iz mojstrove okolice glasovi, da čedalje bolj slabi, vendar ni nihče mislil, da ga bo pobralo prav v velikem tednu in da bodo velikonočni zvonovi zapeli že nad njegovo gomilo na lepem Ljubljanskem polju.

Tako se rušijo v večnost vrhovi naše kulturne preteklosti. Pod njimi pa že dolgo klije in raste novo, mlado življenje; cela vrsta umetniških generacij, ki so videle v Rihardu Jakopiču svojega očaka, tekmuje v stvarjalnem delu in razmnožuje vrednote slovenskega umetnostnega zaklada. Poganjajo kvišku novi vrhovi, odpirajo se novi razgledi in pogledi, zmagovito življenje gre neugnano svojo pot. Rihard Jakopič je iz svoje samote, v kateri je preživljal zadnja leta, blagoslavljal to rast, saj je do zadnjega in tudi v času, ko na veliko gospoduje smrt, veroval v svetost in veličino življenja. Bil je vso svojo dolgo dobo pravi slikarski pesnik življenja, sonca, svetlobe, barv, prelivanja, rasti in sile; v njegovi umetnosti sta se izražali skozi neštete podobe slovenskih krajin, figur, interierov in drugih motivov naša skupna vera in ljubezen. Skozi Jakopičevo umetnost je spregovorilo to, kar je v nas, v našem kolektivu, najboljšega in najlepšega. Za njim je zdaj zazijala vrzel, kakor za vsem, kar je enkratno in se več ne vrača. Bil je več kakor samo eden izmed slikarjev: bil je svojska in edinstvena stvarjalna osebnost. Življenje pojde mimo njega, kakor je hodilo že doslej, umetnost se razvija na drugih in drugačnih poteh, toda nikdar ne bo mogla tradicija slovenske upodabljajoče umetnosti — preko njega. Stal bo pred njo velik in samorasel, pravi reprezentant slovenskega slikarstva v prvi polovici našega stoletja.

*

Rihard Jakopič je zelo znana in popularna osebnost. O njem je izšel za šestdesetletnico zbornik, ki je ena naših najlepših knjig in za sedemdesetletnico obsežna knjiga s premnogimi krasnimi ilustracijami. Vse do zadnjih let se je redno pojavljal na vseh manifestacijah našega kulturnega življenja, pozoren na vse strani, kakor pristoja možu žive inteligence. Bil je dojemljiv za vse, kar je lepo in pomembno; vserazumevajoč in lahko bi rekli — vseodpuščajoč človek, dober po srcu kakor domač kruh, mehak in sanjav, po pôlj pesnik, po pôli filozof, v vsem pa slikar, kakor smo jih imeli le malo: obožavalec barv, lepote, harmonije.

Rodil se je v Ljubljani aprila (12.), kakor je aprila umrl; doživel je 74 let. Bil je sin trnovske fare, iz dobre malomeščanske rodbine. Študiral je na ljubljanski realki, l. 1889. se je vpisal na dunajsko umetnostno akademijo, l. 1890. pa na akademijo v Monakovem. Tri leta je delal pri našem rojaku Ažbetu, nekaj časa se je — prav kakor njegov mlajši tovariš Vavpotič — uril pri mojstru Hynaisu v Pragi, v l. 1902—1906 je živel v Škofji Loki in s tovarišj pridno slikal. Od l. 1906 živi stalno v Ljubljani. L. 1907. je skupno s tovarišem Sternenom ustanovil risarsko in slikarsko šolo, ki jo je vodil do l. 1914. L. 1908. je dal zgraditi paviljon, ki je dobil ime po njem in v katerem so bile odtihmal največje slovenske umetnostne razstave.

Jakopičevo ime je nerazdružljivo spojeno z nastopom, razvojem, slovesom in z vso problematiko slovenskega impresionizma, ki je postal najizrazitejši izraz slovenskega čustva in umetnostnega čuta v slikarstvu; ta struja je bila na področju upodabljajoče umetnosti najvernejša oblika slovenske Moderne. Jakopič je bil in ostane v naši umetnostni zgodovini veliki mojster in ideolog impresionizma. Ustvaril je visoko število slik v olju, razstavljal je povsod — doma in v inozemstvu — kjer se je uveljavljala slovenska umetnost. Njegova dela so na reprezentativnih mestih doma in v nekaterih krajih izven Slovenije. Za podrobno naštevanje ni v tem okviru ne časa ne prostora. Njegove slike vise v številnih slovenskih meščanskih hišah, za nje je bilo od leta do leta večje povpraševanje, znak, da je nekeč malo razumevani mojster luči, barve, plenerizma, prehodov, vibracije in subtilne gmotnosti, slikar spiritualnih razpoloženj, postal popularen in domač. To mu je lahko bilo okrog sedemdesetletnice v veliko tolažbo; mogel je reči, da ga je njegov narod spoznal in vzljubil.

Rihard Jakopič je delal in snoval do zadnjega časa. V prejšnjih letih se je oglašal tudi s peresom. Njegovi sestavki v »Jakopičevem zborniku« in v starejših letnikih raznih revij, njegova refleksivna proza, razodevajoča filozofsko potrebo umetnikovega duha, sodi med najpomembnejše, kar so ustvarili s peresom slovenski umetniki. Jakopičevo razgledanost in globino mišljenja izpričujejo tudi razgovori, ki so bili objavljeni v zborniku — izjave, ob katerih mislimo na Rodina in njegove razgovore o umetnosti.

Sedaj je ta značilna, korenito naša in za vedno nepozabna osebnost dopolnila zemeljsko pot. Končano je bogato življenje, ki se je izpopolnjevalo v delu in v boju — v dveh silah, ki najbolj razvijata v človeku božjo iskro, talent. Rihard Jakopič je umrl, da zaživi med nami kot trajni penat slovenske duhovne kulture.

Kronika

* **Smrt polkovnika Mascagne.** Iz Rima poročajo, da je v noči 17. decembra lanskega leta padel na vzhodnem bojišču artilerijski polkovnik Liberato Mascagna. Bil je doma iz Caprarole pri Rimu, ter se je udeležil že svetovne vojne.

* **Darila bergamskega vojvode vojnemu muzeju v Milanu.** Bergamski vojvoda je poklonil vojnemu muzeju v Milanu sveženj pisem, katere so mu poslali bojevniki s fronte. Najbolj značilna pisma so razstavljena pod steklom ter si jih zanimanci lahko ogledajo v muzejskih prostorih.

* **Italija v duši madžarskih slikarjev.** V Budimpešti je bila v nazočnosti ondotnega italijanskega poslanika odprta razstava pokrajinskih slik madžarskih slikarjev. Pokrajinske slike predstavljajo izključno italijanske motive. Nekatera razstavljena dela bodo tudi nagrajena ter je prejel prvo tozadevno nagrado slikar Avrelij Emod.

* **Smrt italijanskega muzikologa.** V Rimu je umrl sloviti muzikograf in glasbeni paleograf mons. Rafaele Cassimiri. Rodil se je v Umbriji, študiral je v Padovi ter je bil l. 1899. imenovan za voditelja »Schola cantorum«. Pozneje je poučeval v Rimu gregorijansko petje v papeževem glasbenem zavodu.

* **Smrt Roberta Bracca.** V svoji vili v Sorrentu je umrl znani italijanski komediograf Roberto Bracco. Učakal je starost 83 let ter je pred kratkim dovršil svojo zadnjo novelo, katero bodo zdaj objavili italijanski listi.

* **Smrt viteza železnega križa.** Smrtno se je ponesrečil nadporočnik Ludvik Nemecz, ki je bil septembra lani odlikovan z viteškim križcem železnega križa. Nazadnje je bil Nemecz učitelj letenja v letalski vojaški šoli.

* **Obletnica smrti enega najuspešnejših letalcev v svetovni vojni.** Dne 21. aprila je minilo 25 let, odkar je »rdeči letalec« rittmojster Manfred von Richtenhofen po 80 letalskih zmagah pri Vaux-sur-Marne našel junaško smrt. Padel je pri zasledovanju sovražnika, pri čemer ga je zadela krogla protiletalskega topništva.

* **Sedem sinov v vojaški službi.** V Rimu živi železničar Achille Forchini, star 66 let. Mož je upokojen. Forchiniju in njegovi ženi se je v zakonu narodilo 10 otrok, sedem sinov in tri hčere. Slednje tri so omožene, štirje sinovi so oženjeni, trije samski, vseh sedem pa je zdaj pri vojakih.

* **Umrl je skladatelj Doret.** V Lausanni je umrl v 77. letu svoje dobe švicarski skladatelj Gustav Doret. Pokojnik se je šolal pri skladateljih Massenetu in Saint-Saensu, potem pa je nastopal kot dirigent svetovno znanih orkestrov. Doret je bil tudi uspešen skladatelj ter je napisal poleg nekaterih simfonij in skladb religioznega značaja štiri opere.

* **Pasijon sv. Matevža v Triestu.** V Trstu je te dni izvajala mannheimska visoka šola za glasbo drugi del pasijona sv. Matevža. Partijo evangelista je pel tenorist Salvatore Salviati, basovsko arijo Kristusa pa je izvajal nemški pevec Karel Wagner. Dirigiral je kapelnik Rasberger, ki je dosegel pri poslušalcih velik uspeh.

* **Nov film tenorista Giglija.** Filmska družba »Itala« je dogotovila nov film, ki ima naslov »Glasba za vse«. V filmu nastopa v glavni vlogi tenorist Benjamino Gigli. Filmska snov obravnava tenorista Giglija in njegovega dvojnika, ki izmika razne premete ter s tem zapleta filmsko situacijo.

* **O italijanskem gledališču.** Znani italijanski gledališki kritik Silvio d' Amico, predsednik Akademije za dramsko umetnost v Rimu je imel nedavno predavanje o italijanskem gledališču. V tem predavanju je razvijal misel, da je bil v italijanskem ljudstvu dramatičen duh vedno pričujoč. Po sodbi d' Amica je treba v Italiji pričakovati preporoda gledališča samo tedaj, če se bodo igralci pod režiserjevim vodstvom podredili pesniškim delom, v katerih nastopajo.

* **Razdelitev nagrad Italijanske Akademije.** Na dan Rojstva Rima, dne 21. aprila, se je sestala na Campidogliu v Rimu skupščina Italijanske Akademije, na kateri so bile letos razdeljene štiri nagrade. Mussolinijevo nagrado je prejel svetovno znani arheolog prof. Biagio Pace, tri nadaljnje liktorske nagrade pa so prejeli: Giudo Manacorda, za delo na področju zgodovine in literarne kritike, Sergio Panunzio, za spise iz pravne stroke, ter Mario Meneghini za politične spise v smislu Mazinijevih idej. Predsednik Italijanske Akademije Federzoni je imel pred razdelitvijo nagrad domoljuben govor, v katerem je posebno obsodil barbarske sovražne napade na italijanske kraje, ki niso samo slavni in italijanski, temveč pripadajo po svoji kulturi vesoljnemu človeštvu.

* **Sedmi natečaj za petje v Firenzi.** Tudi letošnje leto bodo priredili v Firenzi pevsko tekmo, ki ima namen poiskati primeren naraščaj za nove gledališke pevce. Na letošnjem natečaju, ki je po vrsti sedmi, bo tekmovalo 45 kandidatov in kandidatk iz 45 italijanskih provinc.

* **Šahovski turnir v Pragi.** Že nekaj dni je v Pragi v teku velik šahovski turnir, ki se ga udeležuje 21 tekmovalcev, med njimi tudi dva velemojstra, in sicer dr. Aljehin in Estonce Keres. Doslej je bilo odigranih 6 kol in že zdaj se je pojavila vodilna skupina, ki bo razdaljo med ostalimi udeleženci do konca gotovo še povečala. Vodstvo ima s 5 in pol točkami dr. Aljehin, ki mu tesno sledi Keres s petimi točkami. Presenečenje vzbuja tretje mesto najmlajšega turnirskega udeleženca Pachmana iz Prage. Dunajski zastopnik Lokwenz je razen Aljehina in Keresa še vedno neporažen in ima 3 in pol točke. Stari mojster Carls iz Bremena se mladostno bori in je dosegel že 4 točke. Berlinčan Sämisch in Foltys imata enako število točk kakor Lokwenz. Turnirja se udeležuje tudi ga. Suchyjeva iz Prage.

* **Nobenih avtogramov več.** Nemško časopisje je že ponovno opozorilo na to, naj se za časa vojne ne pošiljajo nikakršne prošnje za avtograme, da pošta ne bo preobremenjena. Kljub temu so ljudje še vedno nadlegovali umetnike. V bodoče bodo, po poročilu »Tagespost«, vse prošnje romale v koš, pismom priložene znamke pa bodo darovane za zimsko pomoč.

* **Izraba italijanskih državnih gozdov.** Iz poročila, ki ga je izdala uprava za državne gozdove v Rimu izhaja da so državni gozdovi v Italiji leta 1942 dali 230.000 m³ porabnega lesa, 1.1 milijona stotov drv za gorivo in 600.000 stotov lesnega oglja.

* **Dva spekulanta z oljem v koncentracijskem taborišču.** Kvesturi v Ferrari sta bila prijavljena Dante Furlanetto in Canzio Cavallari, ki sta prodala 71 kg olja po višji ceni, kakor jo dopuščajo oblasti. Oba sta bila obsojena in poslana v koncentracijsko taborišče.

IZ LJUBLJANE

u— **Nov grob.** Po daljšem in hudem bolehanju je mirno v Gospodu zaspala soproga gostilničarja in posestnika ga. **Frančiška Roškarjeva,** po rodu **Kasteličeva.** Za njo žalujejo soprog, trije sinovi in drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo blago pokojnico spremili v petek ob 15. iz kapele sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji bo zemljica lahka! Preostalim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Hladno je postalo.** Samo dva dni je minilo, odkar nam sonce ne pošilja več svojih žarkov, pa se je ozračje že toliko ohladilo, da bo treba znova obleči toplejše obleke, pa tudi površniki ne bodo odveč. Medtem ko je prejšnje dni živo srebro v termometru vedno preseglo 20 stopinj, smo v sredo čez dan zabeležili le 13.8 stopinj Celzija. Najnižja temperatura v četrtek zjutraj je znašala 10.4 stop. C. Dež, ki je v sredo čez dan še dokaj izdatno pojil zemljo, je popoldne prenehal padati vse do včerajšnjega poldneva, ko je začelo spet narahlo rositi.

u— **Sindikat mesarjev in klobasičarjev** v Ljubljani obvešča cenjeno občinstvo in člane, da se bo v soboto 24. aprila prodajalo meso na odrezek »G« in na mesne knjižice. Kdor ne bo prinesel mesne knjižice in živilske karte s seboj, ne bo dobil mesa.

u— **Velika spominska retrospektivna razstava v Jakopičevem paviljonu,** ki dostojno prikazuje ogromno življenjsko delo prerano umrlega mojstra Ivana Vavpotiča, bo odprta čez velikonočne praznike do 9. maja. Razstava obsega 129 slik in zbirko risb. Ogleda ne bi smel nihče zamuditi.

u— **Koncert tenorista Miloša Brišnika.** Jutri v soboto se bo začela predprodaja v Knjigarni Glasbene Matice za koncert slovenskega tenorista Brišnika, ki bo v petek 30. t. m. v veliki filharmonični dvorani. Spored koncerta je sestavljen iz dveh delov: v prvem delu so izključno le samospevi; v drugem delu pa arije iz raznih oper. Na koncert domačega tenorista opozarjamo že danes.

! CVETJE, VENCI, ARANŽMAJI —
• »ROŽA« — CVETLIČARNA

u— **»Pošta za male«,** ki jo izdaja **Knjigarna Tiskovne zadruge** kot izbor otroških slikanic, je v četrti knjižici z »Bibo« dobila vrednega vrstnika svojih okusno opremljenih predhodnikov. »Bibo« je spesnila ga. Mara Tavčarjeva, g. inž. O. Gaspari pa jo je bogato opremil z lepimi izvirnimi lesorezi. »Biba« je že s svojo pestro naslovno sliko in po svoji okusni zunanjosti za otroke zelo privlačna, po vsebini in po umetniški opremi pa gotovo ena najboljših slovenskih slikanic za deco. Ako hočete svojemu otroku pripraviti za **velikonočne praznike** veselje, mu podarite »Bibo«, za kar Vam bo gotovo hvaležen.

u— **Komorna glasba** pri nas je dobila novega zastopnika v Trio, ki ga tvorijo gg.: Slavko Korošec — flavta, prof. Karel Jeraj — viola in Stanko Prek — kitara. Že dalj časa vadijo in izvajajo v skupni igri najrazličnejša dela iz svetovnih literatur, ki so napisana za ta sestav. V torek 27. t. m. zvečer ob 7. bo priredil Trio svoj prvi javni koncert v mali filharmonični dvorani in izvajal ob tej priliki naslednja dela: Molino: Trio op. 45; Call: Trio op. 134; Matejka: Serenada op. 26. Na koncert novega tria opozarjamo. Vstopnice so v predprodaji v Knjigarni Glasbene Matice.

u— **V Knjigarni Tiskovne zadruge** boste našli najprimernejše darilo za **velikonočne praznike.** Bogata zaloga knjig lastne založbe in tujih založb Vam bo olajšala odločitev. Opozarjamo zlasti na lastne izdaje slovenskih klasikov, mojstrov in sodobnikov ter mladinskih knjig in slikanic.

u— **Za Veliko noč** so najprimernejša darila: **lepo nalivno pero, jezikovni tečaji na gramofonskih ploščah, elegantna harmonika, gramofon s ploščami, hladilna omara za živila itd.** Ni Vam treba izgubljati časa z iskanjem teh stvari, ker je tvrdka »Everest« z vsem tem še najbolje založena ter Vam nudi veliko izbiro po zmernih cenah! Vabimo Vas na neobvezen ogled, dokler je lepa zaloga, ker je nakup najboljši tam, kjer je velika izbira! Everest, Prešernova ulica 44.

u— **Naznanite sobe!** Mestno županstvo še vedno zlasti v sredini mesta nujno potrebuje več čedno opremljenih sob za nastanitev oficirjev in uradnikov. Kdorkoli ima kako primerno sobo, naj jo takoj naznani mestnemu odpravništvu v sobi štev. 23 v III. nadstropju magistratnga poslopja za Robbovim vodnjakom.

u— **Prepih v tramvajskih vozovih.** Odkar se vrši tramvajski promet v znamenju gneče, opažajo potniki v vozeh cestne železnice, da se posveča premalo pozornosti zapiranju sprednjih vrat, tako da nastajajo prav neprijetni prepihi, ki niso vsem povšeči. V nekaterih tramvajskih vozeh manjkajo tudi okenca. Tudi to povzroča prepihe in je gotovo v kvar občemu zdravju.

u— **Tvrdka V. A. Janeš,** Ulica 3. maja, daruje za Veliko noč za slepce 200 lir in za gluhoneme 200 lir. Prav lepa hvala!

u— **Več železnih kanalskih mrež in pokrovov** je zadnje čase spet zmanjkalo z ljubljanskih cest ter zato županstvo lepo prosi, naj občinstvo takoj, ko opazi, da kje manjka kaka požiralna mreža ali kanalski pokrov, to takoj javi prvemu stražniku in tudi mestnemu cestnemu nadzorstvu na Ambroževem trgu štev. 7 ali pa mestnemu kanalskemu odseku v II. nadstropju krosije na stopnišču z Lingarjeve ulice, da bo čim prej mogoče ugotoviti vzrok odstranitve pokrova ali mreže ter najti storilca. Obenem pa opozarjamo kupce starega železa, naj se pri kupovanju vedno prepričajo o legalni posesti ponujenega jim blaga.

u— **Nesreče.** Nek voznik je na Sv. Petra cesti podrl 15letno služkinjo Ivano Zalarjevo iz Ljubljane, ki se je pri padcu poškodovala na glavi. S stola je padla in si zlomila levo nogo 30letna žena mizarskega pomočnika Marija Petakova iz Ljubljane. Z Vrhnike so pripeljali z zlomljeno nogo 16letnega delavca Stanislava Seljaka, ki mu je padel pri delu na nogo težak tram in mu jo zlomil. Pri sekanju drv si je poškodoval levo oko 18letni posestnikov sin Josip Šaver iz Metlike. Pod voz je padel in si zlomil levo nogo 50letni posestnik Matija Perovšek iz Velikih Lašč. 17letna hčerka delavca Jožefa Klančarjeva z Rudnika je padla s kolesa in si poškodovala levo nogo. S Police je prišel po zdravniško pomoč s zlomljeno levico 10letni posestnikov sin Ivan Šercelj. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Eksc. Visoki komisar na obisku v dečjem zavetišču za Bežigradom

Javna zahvala

Gospodu dr. Soncu Antonu, asistentu internega oddelka Splošne bolnice, se iskreno zahvaljujem za njegov trud in požrtvovalnost pri ozdravljenju moje trdovratne bolezni, kakor tudi častiti sestri Juvinjani za njeno materinsko nežnost in postrežbo.

Ljubljana, 23. aprila 1943.

LADIHA ANICA

Iz Hrvatske

Poglavnikovo darilo najboljšemu vseučiliščniku. Dne 25. aprila, na dan ustaških visokošolcev, bo tudi letos podeljeno v Zagrebu najboljšemu učencu Poglavnikovo darilo.

Prof. dr. Knoll umrl. V starosti 71 let je v Zagrebu umrl umetnostni zgodovinar prof. dr. Peter Knoll. Najprej se je posvetil pravnim naukom, potem pa umetnostni zgodovini. Leta 1921 se je habilitiral na zagrebški filozofski fakulteti in potem celi dve desetletji predaval hrvatsko umetnostno zgodovino. O tem predmetu je napisal tudi več del.

Reorganizacija gospodarskih ustanov. Dne 17. aprila se je začela v Zagrebu velika gospodarska konferenca, ki se je udeležujejo zastopniki celokupnega gospodarstva. Predmet razprav je reorganizacija gospodarskih zbornic, strokovnih združenj in poslovnih central.

Vodja hrvatskega radia v Bolgariji. Poročali smo že, da se mudi v Bolgariji ravnatelj zagrebškega radia Radovan Latkovič in vodja programskega odseka Jure Tofel. Gosta je med drugimi sprejel tudi notranji minister Gabrovski. Bolgarsko-hrvatsko društvo v Sofiji jima je v nedeljo priredilo zajtrk, nakar sta zvečer odpotovala v Varno, da se seznanita tudi s organizacijo tamošnjega radia.

Vojaška godbena šola ima sto gojencev. Od jeseni lanskega leta deluje v Zagrebu domobranska glasbena šola, ki poučuje gojence ne samo v glasbi, ampak jim daje tudi splošno in vojaško izobrazbo. Dečki so stari od 13 do 15 let.

Delitev živil za veliko noč. Zagrebški župan je v sporazumu z ministrstvom za narodno gospodarstvo sklenil, da bo mestna aprovizacija za velikonočne praznike vsem meščanom razdelila posebne obroke živil.

Koncert vojaške godbe. Prihodnji četrtek bo v zagrebški operi koncert vojaške godbe. Dirigiral bo prof. Herman Schmidt iz Berlina.

Naše cenj. oglaševalce opozarjamo

da bomo izšli z velikonočno številko »Jutra« v soboto, dne 24. t. m. v zgodnjih popoldanskih urah in bomo vsled tega sprejemali oglase le še tekom današnjega dne.

Uprava Jutra

Četrti javni nastop Glasbene akademije

V vrsti javnih produkcij je bila v sredo zvečer v veliki filharmonični dvorani že četrta. Obisk poslušalcev je bil najbrže zaradi bližnjih praznikov in četrtkovega koncerta Glasbene Matice bolj pičel kakor poprejšnji, izvajalci pa so se kljub temu potrudili, tako da je bil uspeh produkcije prav zadovoljiv. Ker je nastop Igorja Ozima zaradi obolelosti odpadel, so ostale na sporedu le klavirske in pevske točke. Najprej je Darinka Bernetičeva iz I. letnika srednje glasbene šole zaigrala dve skladbi Rebikova. Sledil je nastop baritonista Fr. Garibaldija iz II. letnika srednje glasbene šole. Z zvonkim glasom je zapel Ipavčevi »Če na poljane rosa pade« in »Ciganka Marija«. Na klavirju je nato občuteno zaigrala Chopinovo Mazurko v h-molu gojenka III. letnika SGŠ Olga Trtnikova. Za njo je prišla na oder sopranistka Anica Čepetova iz IV. letnika SGŠ. Prav dobro je zapela arijo Anke iz Webrove opere »Čarostrelec«. Potem je na klavirju zaigrala tri Schumannove skladbe gojenka IV. letnika SGŠ Ksenija Zidaričeva. Sledil je nastop sopranistke Franje Senegačnikove iz VI. letnika SGŠ. Zapela je spev o mesečku iz Dvořákove opere »Rusalka«. Odobravanje poslušalcev je pričalo, da so bili zadovoljni z njenim nastopom. Tretja sopranistka, ki je nastopila na javnem nastopu v sredo, je bila Janja Stritarjeva iz IV. letnika SGŠ. Zapela je Bersovo »Vseh duš dan« in Pavčičevo »Kaj mi pravi ptiček«. Za zaključek nastopa je Ada Burgarjeva iz IV. letnika GA zaigrala dve Brahmsovi skladbi. Pokazala je dobro tehnično igro, čeprav so ji enkrat prsti odpovedali pokorščino, kar pa je razumljivo pri dolgi in tehnično težki skladbi, ki jo je igrala na pamet. Spremstvo pevskih točk pri klavirju so prav dobro opravili ga. Bizjak-Valjalova in gg. Sveto Marolt in Ciril Cvetko.

*

Popravi! V članku »Zdravnik — akvarelist« je tiskarski škrat zmaličil drugi stavek, v katerem čitaj, da pričujejo akvareli dr. Hlavatya o tankem (ne tonskem) čutu.

Izšel je novi roman DK!

Pravkar je izšel roman »Dobre knjige« za mesec april. Nekateri naročniki so ga že dobili, drugi ga bodo te dni. Oni, ki sami hodijo po knjige, naj si ga vzamejo v naši upravi v Narodni tiskarni. V podrobni prodaji se dobi tudi novi roman v vseh knjigarnah.

»Dobra knjiga« je prinesla za ta mesec prvi del svetovno znanega Bromfieldovega romana iz sodobne Indije

„PRIŠLO JE DEŽEVJE"

V romanu nas pisatelj seznani z indijsko državo Rančipurjem, ki se duši v vročini strašnega indijskega poletja. Tam je le malo Evropcev, nekaj misijonarjev, nekaj ljudi, ki se udejstvujejo v bolnišnici in v šolah, in nekaj uradnikov in častnikov, vsi ti pa se kar izgube med množico Indijcev, ki se silno razlikujejo drug od drugega po verovanju in kulturi. In kmalu se uživimo v vsa stremljenja sodobne Indije, v neskončno raznoličnost indijskega življenja, ki je bohotno in okrutno kakor narava v Indiji. Iz tega veličastnega okvirja pa izstopajo glavne osebe romana v čudoviti igri pisateljeve domišljije: moderni Indijec kirurg Safka okrutna in lepa maharani, stari maharadža s svojo globoko vero v indijsko bodočnost Tom Ransome, človek, ki se ne znajde v svojem brezdelju, lord Heston, industrijec, ki si je pridobil plemstvo, in njegova žena lepa in razuzdana lady Hestonova.

Louis Bromfield nam pokaže odnose teh ljudi v času, ko doleti Rančipur strašna naravna katastrofa, ko se poruši veliki jez nad električno centralo in se na tisoče ljudi utopi v povodnji. Grozljivost dogodka se nas dojmi tem silneje zaradi načina, kako odigra sleherna izmed oseb svojo vlogo v tej čudoviti drami. «Prišlo je deževje« nam ne pokaže čarobne Indije, kakršna živi v nejasni ljudski domišljiji, temveč nam osvetli sodobno Indijo in skupino modernih ljudi z neizprosno žarko svetlobo resničnosti, ki je prav tako nenavadna, a dosti vznemirljivejša kakor izmišljotine o Indiji.

*

Roman bo izšel v dveh delih, ki bosta skupaj obsegala nad 600 strani. Drugi del bodo naročniki dobili v začetku maja.

V podrobni prodaji velja broširana knjiga 13 lir, vezana pa 28 lir.

Po znižani ceni lahko dobi tudi prvi del »Deževja«, kdor se prijavi za naročnika »Dobre knjige«. Mesečna naročnina, ki je enaka ceni za eno knjigo, znaša za naročnike »Jutra« in »Slovenskega naroda« 10 lir za broširano in 20 lir za vezano izdajo, za ostale naročnike pa 11 lir in 22 lir.

SPORT

Velikonočni nogometni turnir

Štirje udeleženci za lep pokal CONI-a, med njimi tri enajstorice iz I. divizije

Kakor smo dejali, tako se je zgodilo... Sport ne počiva!

Da ne bomo za praznike brez nogometa, je organiziral Hermes na svojem stadionu v Šiški turnir štirih ljubljanskih moštev, in sicer Ljubljane, Dopolavora t. t., Mladike in Hermesa. CONI je poklonil za najboljše moštvo lep pokal, ki ga bo dobil v trajno last zmagovalec tega turnirja. V nedeljo bosta igrala Hermes in Dopolavoro t. t. ter Ljubljana in Mladika, v ponedeljek pa najprej premaganca, nato pa zmagovalca prvega dne. Da bo nogometa še več, bosta oba dni tudi dve predtekmi, tako da bo spored v celoti naslednji:

V nedeljo: ob 14.: **Ljubljana rez. : Hermes rez.**; ob 15.: **Hermes : Dopolavoro t. t.**;
ob 16.: **Ljubljana : Mladika.**

V ponedeljek: ob 14.: **Ljubljana jun : : Hermes jun.**;
ob 15.: **premaganca.**
ob 16.: **zmagovalca.**

Še štirje dnevi ob beli žogici

SK Korotan razpisuje VII. nagradni teniški turnir za prvenstvo Ljubljane

SK Korotan iz Ljubljane (Rakovnik) razpisuje VII. nagradni table-teniški turnir za prvenstvo Ljubljane pod pokroviteljstvom ljubljanskega župana generala Leona Rupnika.

Določila:

Turnir bo odigran v dveh skupinah:

A. **Juniorska skupina** v dnevih 26. in 27. t. m.

1. Moštva, dva single igralca in double. Začetek dne 26. t. m. ob 10. Prvo in drugo moštvo je nagrajeno, prva štiri moštva dobijo diplome. Igra se na izločanje do konca. Prijavnina 12 Lir.

2. Posamezniki, rojeni 1926. in mlajši. Začetek dne 26. t. m. ob 14. Prvi štirje, ki igrajo finale vsak z vsakim, dobijo nagrade in diplome. Prijavnina L 8.

3. Posamezniki, rojeni l. 1928. in mlajši. Začetek dne 26. t. m. ob 16. Prvi štirje, ki igrajo finale vsak z vsakim, dobijo nagrade in diplome. Prijavnina Lir 6. — NB. Iz propagandnih ozirov SK Korotan ne bo postavil v to disciplino Strojnika Št. in Potočnika, ki bi po letih imela pravico v njej nastopiti.

4. Pari. Začetek dne 27. t. m. ob 9. Igra se na izločanje do konca. Zadnja dva para sta nagrajena in dobita diplome. Prijavnina Lir 8.

5. Tolažilni turnir. Nastopijo lahko vsi, ki so izpadli v disciplini, in sicer do kola 32 igralcev. Začetek dne 27. t. m. ob 10. Igra se na izločanje do konca. Zadnja dva dobita nagrado in diplomo. Prijavnina je 3 Lire.

B. **Seniorska skupina** v dnevih 1. in 2. maja.

1. Moštva, dva single igralca in double. Začetek dne 1. V. ob 14. Prvo in drugo moštvo je nagrajeno, prva štiri moštva dobijo diplome. Igra se na izločanje do konca. Prijavnina je 15 lir.

2. Posamezniki. Začetek dne 2. V. ob 8. Prvi štirje, ki igrajo finale vsak z vsakim, dobijo nagrade in diplome. Prijavnina je 8 lir.

3. Double. Začetek igranja 2. V. ob 14. Igra se na izločanje do konca. Prvi in drugi par dobita nagrade in diplome. Prijavnina je 10 lir.

4. Dame posamezno, če bo osem prijav. Igra se na izločanje do konca. Prvi dve dobita nagrade in diplome. Začetek dne 2. V. ob 16. Prijavnina 8 lir.

5. Mešano dame in gospodje v dvoje, če bo osem prijavljenih parov. Začetek dne 2. V. ob 16. Prvi par je nagrajen in dobi diplomo, drugi par dobi diplomo. Prijavnina je 10 lir.

Splošna določila.

Turnir se izvede po pravilih in pravilnikih STTZ. Vse partije se igrajo na dva dobljena seta s celimi Olympia žogicami. Igralci morajo biti vodstvu turnirja na razpolago; čakalna doba samo 20 minut. Pritožbe se sprejemajo pol ure po odigrani partiji samo v pismeni obliki in s kavcijo 20 lir, ki se ob ugodni rešitvi za pritoženca vrne. Sodniki odgovarjajo za redni potek njim poverjene igre in za žogico. Juniorji morajo na zahtevo vodstva pokazati listine, iz katerih je razvidna njihova starost. Žrebanje bo v prisotnosti zastopnikov pol ure pred pričetkom posamezne discipline.

Prireditelj si pridržuje pravico za spremembo nebistvenih točk, kolikor bi bilo potrebno po poteku turnirja.

Vodstvo turnirja: Predsednik: Grm Ivo. Vrhovni vodja: Lilija M. Blagajnik: Dular Peter. Zapisnikar: Padovan Lado in Novak Janez. Delegat STTZ.

Razsodišče: Delegat STTZ, vrhovni vodja in po en zastopnik sodelujočih klubov.

*

Hermes, moška lahkoatletska sekcija. Naprošajo se vsi atleti, naj se javijo danes ob 18. v klubski pisarni na igrišču. Zaradi važnosti in nujnosti točno in vsi-

GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 23. aprila, ob 15: **V času obiskanja.** Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Sobota, 24. aprila: Zaprto.
Nedelja, 25. aprila, ob 15: **V času obiskanja.** Izven. Cene od 20 Lir navzdol. — Ob 18.30: **Prava ljubezen.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

*

E. Gregorin: »V času obiskanja.« Pasijonska igra v šestih postajah. Osebe: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonik, Peter — Bratina, Juda — Nakrst, Magdalena — Sancinova, Nikodem — Plut, Kaifa — P. Kovič, Poncij Pilat — Peček, Petronij — Drenovec. Veronika — Simčeva, slepi — Tiran, hromi — Benedičič, Jožef in Arimateje — Košuta, Aminadab — Raztresen, Gamaliel — Presetnik, Joda — Gorinšek, Sadok — Lipah, Levi — Blaž, Amos — Brezigar, Longin — Pfeifer, gladiator — Tomažič, žena — Rakarjeva, Gezma — Podgoršek. Režiser: E. Gregorin, scenograf: inž. F.

OPERA

Petek, 23. aprila: Zaprto.
Sobota, 24. aprila: Zaprto.
Nedelja, 25. aprila, ob 18: **Thais.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Radio Ljubljana

PETEK, 23. APRILA 1943/XXI.

7.30: Klasična glasba. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Komorna glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Orkester vodi dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.10: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 17.15: »Sedem Jezusovih besed« — uglasbil Castagonili. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 20.20: Radio za družino. 21.05: Koncert vodi dirigent Morelli. 22.00: Koncert čelista Cende Sedlbauerja, pri klavirju Marijan Lipovšek. 22.30: Simfonična glasba. 22.45: Poročila v italijanščini.

Z Gorenjskega

V Lukovici je bilo predzadnjo nedeljo zborovanje koroškega Volksbunda. Govoril je deželni svetnik dr. Doujak o snovi »Maska osvobodilne fronte pade«. Izvajanja deželnega svetnika so poslušalci z zanimanjem sprejeli.

V Kamniku je bil 9. aprila dobro obiskan službeni apel krajevne skupine in večerno šolanje.

V Žabnici je pred veliko množico prebivalstva govoril okrožni vodja Leo Kuss. Ob tej priliki je bila obdarjena neka družina ob rojstvu enajstega otroka z lepo denarno nagrado.

Smrt koroškega rojaka na Balkanu. Celovški dnevnik poroča, da je v Bosni padel desetnik Mihael Pšenčnik. Pokopali so ga na vojaškem pokopališču v Sarajevu. — Nadalje so padli na vzhodni fronti narednik-vodnik v planinskem lovskem polku Karl Petrucsan, na visokem severu je padel planinski lovec Alfred Stifter, star 28 let in pol, v Afriki pa je padel 32 letni planinski lovec Franc Haring.

Spodnja Štajerska

Tečaj upravnih uradnikov v celjskem okrožju. V soboto in nedeljo so se zbrali v Celju vodje upravnih stanovskih uradov in njihovi pomočniki. V poslopju Okrožnega doma je vodja upravnega urada Tauzher otvoril tečaj, na katerem so potem govorili glavni blagajnik Hruby, njegov namestnik Nemetz in vodja tovariškega urada Mitrowitsch. O splošnih upravnih vprašanjih sta govorila Riedl in Sorko. V nedeljo dopoldne je bilo politično in svetovnonazorsko šolanje. Govoril je okrožni šolski vodja Dukar. Vzpodbujajoč govor je imel nato še okrožni vodja Dorfmeister o svetovno-političnem in vojaškem položaju.

Izpostava gospodarske zbornice v Mariboru. Gospodarska zbornica za Štajersko je v Mariboru ustanovila svojo podružnico. Izpostava bo služila predvsem kot posvetovalnica za obrtna vprašanja na Spodnjem Štajerskem in usmerjala gospodarstvo po navodilih gospodarske zbornice za Štajersko.

Nova grobova. V Mariboru sta umrli 65-letna zasebnica Antonija Ribičeva, po rodu Žižkova in 73 letna posestnica Ljudmila Spindlerjeva, rojena Hriberškova.

Avto ga je povozil. V torek zvečer se je na Tržaški cesti zgodila huda nesreča, ki je zahtevala mlado življenje. 4 letni Adolf Blažek je hotel prečkati cesto, pri tem pa ga je podrl avto in mu prizadejal smrtnonevarne poškodbe. Med prevozom v bolnišnico je mali dečko podlegel poškodbam.

Kaznovan tihotapec živil. 51 letni v Mariboru rojeni Rudolf Žolgar je še pred vojno z bivšo Jugoslavijo tihotapil pri špilju večje množine živil. Obtoženi Žolgar je bil zdaj obsojen na 4 mesece zapora in denarno kazen 300 mark. Istočasno je bil od finančnih oblasti zaradi utaje carine obsojen na denarno kazen.

Z drvečega vlaka je skočil poljski delavec Anton Žnidar iz Sv. Urbana pri Slivnici pri Celju. Preden je vlak prispel do št. Jurja je iz neznanega vzroka skočil na progo. Pri tem se je hudo poškodoval na glavi in levi rami. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer se mu stanje hitro boljša.

Nesreče. V Grušovju pri Sv. Marjeti ob Pesnici je bil 41 letni posestnik Alojz Knezar v prepiru napaden z nožem, pri čemer je dobil precej hudo rano. V svojem stanovanju v Mariboru je padel 67 letni zlatar Fric Pintar in si zlomil nogo. Pri razstrelievanju lesenih panjev se je ponesrečil 16-letni posestnikov sin Štefan Toplak. Ranjen je na nogi. Pri padcu na domačih stopnicah si je zlomil levo roko 69 letni krojaški mojster Ivan Krautberger iz Legna. Pri delu v kurilnici se je ponesrečil 35 letni strojevodja Peter Zlatar iz Maribora in si zlomil več reber. Desno nogo si je zlomil pri padcu s kolesa 16 letni pekovski vajenec Srečko Slanič iz Maribora. Ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Mali oglasi

Kdor išče službo piača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.80 za besedo, za drž. in prov. takso L —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—.

Hišni posli
dobijo službo

Gospod. pomočnico
išče k dvočlanski družini. Predvsem pošteno. Zglasiti se je v trgovini Stojan, palača Slavije od 17.—18. 6554-1a

Uradništvo
išče službe

Lesni strokovnjak
z dolgoletno prakso za pisarno ali skladišče, za prejemanje ali oddajo išče službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Skromen pošten«. 6655-2

Kapital

Vse denarne in trgovske posle
izvršim hitro in točno. Obrnite se na
RUDOLF ZORE
Gledališka ulica 12. Telefon 38-10.

Kupim delnice
Ljubljanske kreditne banke. Ponudbe z navedbo cene in številom komadov na ogl. odd. Jutra pod »Kupoprodaja«. 6624-16

Prodam

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

Fižolove prekle
dobite v skladiščih Gospodarske zveze, Maistrova 10. 6663-6

Mrčes
(uši, stenice, bolhe itd.) zanesljivo uničite s »Toxine praškom. Drogerija Kanc Židovska ulica 1. 6533-6

Bramorje
in voluharje uniči preizkušeno sredstvo Bramorin. Z navodilom v drogeriji Kanc, Židovska ulica 1. 6534-6

Otroški voziček
globok, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 6619-6

Otroški voz
globok, zelo močan, temnosiv, prima guma in nova košara naprodaj. Istotam se pozvze za špartni, nov. Zorec (gostil. Rajc), Marenčičeva 8, Moste. 6623-6

Otroški voziček
globok, skoraj nov, bel prodam. Beethovnova 13-II. levo. 6614-6

Bele sandalce
za punčko št. 26, prodam za 60 lir. Naslov v vseh posl. Jutra. 6643-6

Otroški voziček
globoko in športni, zelo dobro ohranjena, predvojna roba, prodam. Gosposka ul. 14. 6622-6

Kupim

Boe
lasuje, dehorjeve, stare in nove. Nove in stare aktovke, usnjene kovčke in čebelni vosek. Lasuje, dehorjeve, kunje kože, polne strojene in nestrojene, dobro ohranjene polhove čepice in jančke, kupuje stalno trgovina Zdravic, Ljubljana Stari trg 30. 6087-7

V najem

Gostilno ali bufet
vzamem v najem ali na način na prometnem kraju v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožnac«. 6651-17

Posest

Zemljiški kompleks
v izmeri ca. 29.000 kv. m v bližini glavne carinarnice naprodaj. Zajec Andrej, realitetna pisarna, Tavčarjeva ulica 10. 6524-20

Stanovanje
odda

Dvosob. stanovanje
s kopalnico, oddam v novi hiši blizu Stadiona boljši — manjši družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. maj 15. junij«. 6612-21

Sobe išče

Prazno sobo
ali enosobno stanovanje, išem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepa nagrada«. 6647-23a

Živali

Prodam ovčarja
nemškega, 7 tednov starega z rodovnikom. Naslov v vseh posl. Jutra. 6542-27

Psa volčjaka
dobrega čuvaja, takoj prodam. Viktor Jenko, Obrtniška ul. 10 Glince. 6657-46

Prašički
težki od 15 do 30 kg, bodo naprodaj danes popoldne in jutri dopoldne na klavnici. 6621-27

Stroji

Pisalni stroj
pisarniški prodam. Vprašati Sršen, Breg 2. 6661-29

Ženski šivalni stroj
orig. Singer, z okroglim čolničkom, skoraj nov in šiv. stroj na ročni pogon, prodam. Kamniška 13, pritl., levo. 6656-29

Pridelki

Suho sadje
prodaja Gospodarska zveza, Blejweisova 29. 6625-33

Seno
nekaj vagonov zdravega sena še dobi Gospodarska zveza, Blejweisova 29. 6626-33

Razno

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Avto, Blizu gradišča, Breg, Bodočnost, Belokrajina, Center Cena 530.000, Dober človek, Denar takoj, Dobrosrčna, Dobra moč, Dober promet, Dobra krma, Dobra kupčija, Delitev pridelka, Ekonomičen, Elektromotorji, garaža, Gradišče, Hafner, Ingrezden Jelnikar, 5 kilometrov, Korenjak, Kovač, Lepa lega, Lepo, Lepa parcela, Miloš, Mehanika, Matematika, Nujna prodaja, Najina sreča Novi znanci, Obenem, Obojestranska korist, Oprema, Pomlad, Popoldne, 4 parcele, Poljanska, Pokromano, Plačam z živili, Pomlad 28, Plača 350, Prijazna, Perkon, Pomlad 13, Podjetna, Pridna kuharica, Pristno, Ponožar, Resno, Resna moč, Rabim denar, Radione Redka priložnost, Samo naslov, Srčna oseba, Skromna, Samec, Trgovec Maj, Trnovski okraj, Trgevski center, Točen denar, Turk, Uporaben, Vesten, Wertheim, Wihorji, Vrta 600 km, Vestna in zanesljiva, Vozliček, Vajenka, Več vredna, Zanesljiva moč, Završnik, 120, 13, 1943, 300, 5000, 662.

Inserirajte v »Jutru«!

---

†

Umrl nam je danes ob 13.45, previden s sv. zakramenti za umirajoče, naš nad vse ljubljeni soprog, oče, stari oče, tast in stric, gospod

RIHARD JAKOPIČ

AKAD. SLIKAR, ČLAN AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Na mrtvaškem odru leži na svojem domu, Novi trg št. 2, I. nastropje.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 23. aprila ob 15.30 uri z Žal — kapelice sv. Jožefa — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 21. aprila 1943.

Žalujoči:
ANA, soproga; MIRJAN, hčerka; prof. dr. JOŽE ILC, zet;
EVA, vnukinja — in ostalo sorodstvo

AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI V LJUBLJANI

naznanja žalostno vest, da je po dolgotrajni in težki bolezni umrl njen redni član

RIHARD JAKOPIČ

akademski slikar

Zaslužnemu članu in odličnemu umetniku bo Akademija ohranila trajen in častен spomin.

V LJUBLJANI, dne 22. aprila 1943.

A. ALEXANDER: 23

POZABLJENI NAPEV — ROMAN

Hearn je poslušal pridigo, ne da bi trenil z očmi. Kakor je znal biti proti ljudem, ki jih je imel na sumu, da so povzročilci kakega zločina, ali ki jim je hotel izvabiti kako koristno odkritje, skromen in celo ponižen, tako je znal prevzetno vzravnati hrbet baš v tistih primerih, ko so ga njegovi tovariši upogibali, to je, nasprotni visokim starejšinam. Čudno je bilo samo to, da ni bil imel še nikoli škode od takega vedenja.

Ko je ogorčeni policijski ravnatelj že dobršne pol ure nenehoma grmel in izčrpaval svojo zalogo bolj ali manj običajnih izrazov na rovaš uradnikov, ki zanemarjajo dolžnost, je kapetan Hearn porabil kratek premolk zasoplega načelnika in jel sam govoriti. Njegov odgovor je bil preprosta vrsta vprašanj, enega določnejšega od drugega, kakor jih je zadajal grešnikom, kadar je držal katerega v pesteh:

»Ali mi je bila pred nedavnim časom izročena neka listina, podpisana od vas, gospod ravnatelj, in od gospoda ministra, da ali ne? In ali mi ni bila s to listino edinemu poverjena naloga, poiskati nekega Wilkinsa in ga prijeti? Ali morda nisem prav v zvezi s to nalogo zaprosil, da mi poverite tudi Manhattanov slučaj? Ali po tem takem ne zadostuje moja izrečna obljuba, da bom znal predati Manhattanovega morilca pravici, pa da se svet podere?«

Policijski ravnatelj je moral pritrditi, čeprav nerad.

»Ali torej dovolite,« je Hearn s poudarkom nadaljeval, »da nemoteno nadaljujem svoje delo v blagor človeštva sploh in ameriških državljanov še posebej?«

Na kar je policijski ravnatelj brez nadaljne graje odpustil kapetana. Tisti, ki je plačal račun, je bil nesrečen redar, ki mu je padel v pesti pet minut pozneje; ta je moral prenesti vse bliske in strele razjarjenega vsemogočnika.

Dnevniki so obširno razpravljali o Manhattanovi smrti. Tri dni je milijonarjev žalostni konec zanimal javno mnenje še bolj kakor petrolejske delnice, ki so šle prav tedaj blazno navzgor. Četrti dan je jelo zanimanje pojemati, in peti dan se ni že nihče več spominjal, da je kdaj živel neki Frederick Manhattan.

Vendar so bili vsi močno presenečeni, ko je šesti dan izšel v »Daily News« dolg članek z naslovom: »Manhattan in njegova oporoka«, ki je med drugim izvajal:

»Nekemu našemu sodelavcu se je posrečilo zvedeti, da je tako nenadoma izginuli milijonar komaj dva dni pred svojim strašnim koncem narekoval novo oporoko. Po dobljenih podatkih je to že dvanajsta oporoka, ki jo je sestavil nenavadni in čudaški mož. Tokrat je Manhattan med drugim določil, da se oporoka odpre v njegovi vili, točno o polnoči sedmega dne po njegovi smrti, in to vpričo vseh sorodnikov. Notar je vrhu tega dobil naročilo, naj povabi k odprtju poslednje volje tudi starega in zvestega služabnika Jacka Hunterja ter, kar je še bolj čudno, zasebnega detektiva Gerarda Huntingtona. Ta zadnja okoliščina in neobičajna ura, ki jo je Manhattan izbral za obred, zbujata domneve, da bo vsebina oporoke povsem nepričakovana.«

V širokih krogih Manhattanovih znancev so zaradi tega nestrpno pričakovali trenutka, ko bo stara nihalna ura v delovni sobi pokojnega milijonarja odbila polnoči. Tedaj bo notar raztrgal zapečateni ovoj oporoke. Kakšno presenečenje se obeta dedičem? Kdor je poznal Manhattana in njegovo ljudomržje, je bil že naprej pripravljen na to, da jim jo bo pokojnik še z onkraj groba grdo zagodel.

Najbolj v skrbeh so bili, kot si lahko mislimo, Manhattanovi sorodniki. Sedmi dan je postala nestrpnost tolikšna, da so nekateri izmed njih že v prvih večernih urah prispeli v vilo in so bili ob enajstih polnoštevilno zbrani. Sedeli so po kotih prostorne delovne sobe kar moči daleč vsaksebi ter sovražno in nezaupljivo pogledovali drug drugega. Bilo je, kakor bi se sleherni bal, da ne bi sosed stopil s pokojnikom v skrivnostno nadnaravno zvezo in si še v zadnjem trenutku zagotovil kako posebno ugodnost.

To obče stanje duha je bilo okužilo tudi Doro, čeprav se mu je upirala. Lica so ji žarela, oči so se ji lesketale in le bližina bratranca Leroya, mirnega in ravnodušnega kakor zmerom, je dobrodejno vplivala na njene živce. Wubbels, de Wood in Snyder so se razlikovali med seboj po načinu, kako je njih silna razburjenost udarjala na dan. Gospa Isacik je s hripavim glasom dajala sinu poslednja navodila, kako naj se vede, ako vkljub njenemu upravičenemu pričakovanju ne bi bil določen za glavnega dediča.

»Ko sva bila nedavna tu na večerji, sem Manhattana bistro opazovala,« mu je rekla s pritajenim glasom, »in če sem vse prav razumela, ga ni razen tebe nikogar, ki bi mogel z verjetnostjo upati, da bo dedič; kvečjemu to dekle, ta Dora, ki nama sedi nasproti.«

»Tudi jaz tako mislim, dear mother,« je Wilbur priznal. »Gotovo bo Dora glavna dedična.«

»Utegnila bi biti,« je mati popravila. »A tudi če je bil stari bedak res tako neumen, da je zapustil svoj denar tej bedasti lutki, sem že poskrbela, da pride stvar v pravi red, razumeš?«

Wilbur je zazehal.

»Docela. Kar koli je stari ukrenil, glavna dedica bova midva,« je raztreseno dejal; nato si je, videč, da hoče Lux odnesti posodo, hitro vzel na krožnik še tri obložene kruhke.

»Ali te prav nič ne zanima, kako sem poskrbela?« je z očitajočim glasom vprašala mati.

»Pravkar sem te hotel vprašati, dear mother,« je s polnimi usti rekel sin.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani